

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันติธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องประชุม ๑๔๐๓ ชั้น ๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อนุกรรมการผู้มาประชุม

๑. นายขวลิต	ชูขจร	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายเลิศวิโรจน์	โกวัฒนะ	เลขาธิการ ส.ป.ก.	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายณรงค์	ไวนิทรา	ผู้ตรวจราชการ ส.ป.ก.	อนุกรรมการ
๔. นายนพดล	เกริกฤกษ์	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	อนุกรรมการ
๕. นางวรรณวิสา	ปัญญามโน	ผู้แทนกรมที่ดิน	อนุกรรมการ
๖. นายวิภูพัฒน์	สถิตยुทธการ	ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน	อนุกรรมการ
๗. นายสุรพล	เทียนสุวรรณ	ผู้แทนกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
๘. นางเปรมจิต	สังขพงษ์	ผอ.สำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.	อนุกรรมการ
๙. นางพัชรรัตน์	มณีวงศ์	ผอ.สำนักกฎหมาย ส.ป.ก.	อนุกรรมการ และเลขานุการ
๑๐. นางสาวสุรางค์	ผลประเสริฐ	ผอ.กลุ่มกฎหมายและระเบียบ ส.ป.ก.	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นางอรุชา	ศุภมาตร์	ผอ.กลุ่มอนุญาตและตรวจสอบการใช้ ประโยชน์ที่ดินภาคเหนือ ส.ป.ก.	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

อนุกรรมการผู้ไม่มาประชุม

นายสมปอง อินทร์ทอง ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ติดราขการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายทรงพล	สุวัฒนทัฬพะ	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่
๒. นายกระแส	จันทรังษี	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร
๓. นายวรชัย	อุทัยรัตน์	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำแพงเพชร
๔. น.ส.อนิษา	เกษมสันต์ ณ อยุธยา	นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ สดก.
๕. นางสุตา	บุรุษการ	นิติกรชำนาญการพิเศษ ส.ป.ก.
๖. นางพยอม	วงษ์มา	นิติกรชำนาญการ ส.ป.ก.
๗. นายสุรัช	อาจวงษา	นิติกรชำนาญการ ส.ป.ก.

๘. น.ส.สุรีย์พร	สุวรรณเนตร	นิติกรชำนาญการ ส.ป.ก.
๙. น.ส. ยุพเรศ	เพิ่มพูน	นิติกรชำนาญการ ส.ป.ก.
๑๐. นายจิรัชย์	จิรพันธุ์วานิช	นิติกรชำนาญการ ส.ป.ก.
๑๑. นางเมตตา	ไม้หนองกอย	นิติกรชำนาญการ ส.ป.ก.
๑๒. น.ส.วัลยวรา	ปลื้มทรัพย์	นิติกรปฏิบัติการ ส.ป.ก.
๑๓. นายมงคล	อรรธนาทิ	นิติกรชำนาญการพิเศษ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา
๑๔. น.ส.สุกัญญา	จันนัย	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ ส.ป.ก.
๑๕. นายจำเริญ	รัตนสุคนธ์	นิติกร ส.ป.ก.
๑๖. น.ส.พัชฌिता	โอมพิทักษ์พงศ์	นิติกร ส.ป.ก.
๑๗. นายกวี	อึ้งภา	นิติกร ส.ป.ก.
๑๘. นายชานนท์	ธานีรัตน์	นิติกร ส.ป.ก.
๑๙. น.ส.วลัยลักษณ์	สิงหพล	นิติกร ส.ป.ก.
๒๐. น.ส.ณัฐธินิชา	สงแสง	นิติกร ส.ป.ก.
๒๑. นายชัชวาล	ใจจักรคำ	เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.
๒๒. นายคณนาถ	ตันเจริญ	เจ้าพนักงานธุรการ ส.ป.ก.

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

- ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองการประชุม

- ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อพิจารณา

เกษตรกรอุทธรณ์คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดที่สั่งให้สันสิทธิ
การเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๗ ราย

เรื่องเดิม

๑. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ได้มีคำสั่ง ที่ ๑/๒๕๔๙
สั่ง ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันสิทธิการเข้า
ทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากลับกรอง
คำอุทธรณ์ ตรวจสอบข้อมูล รายละเอียดหลักฐานต่างๆ ทั้งข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ความสมเหตุสมผล
ในการสั่งให้สันสิทธิฯ รวมทั้งเหตุผลที่เกษตรกรอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่ง และเสนอความเห็น
เพื่อประกอบการพิจารณาอุทธรณ์ของ คปก. ซึ่งขอบเขตในการพิจารณาอุทธรณ์ฯ
ของคณะอนุกรรมการฯ เป็นไปตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดิน

จากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ควบคู่ไปกับกระบวนการพิจารณาที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกระบวนการพิจารณาในระเบียบดังกล่าว

๒. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้รับเรื่องราวคำอุทธรณ์ของเกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่ถูกคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) สั่งให้สันติธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน เพื่อนำเสนอ คปก. พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ จำนวน ๗ ราย ซึ่งผ่านการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันติธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ แล้ว โดยมีมติให้พิจารณาประเด็นต่างๆ ๒ ราย และให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ๔ ราย และนำเสนอเพื่อพิจารณาใหม่ รวมทั้งคำอุทธรณ์ของเกษตรกรจังหวัดฉะเชิงเทราที่ได้รับเพิ่มเติม อีก ๑ ราย เพื่อคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันติธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พิจารณาลั่นกรองก่อนนำเสนอ คปก. พิจารณาต่อไป ดังนี้

เรื่อง	จังหวัด	ผู้อุทธรณ์คำสั่งให้สันติธิการ	สาเหตุที่ถูกสั่งให้สันติธิการ
๓.๑	กำแพงเพชร	นางบุญเพ็ง ชะนะกาศรี	- ไม่ทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการเช่า และนำที่ดินไปให้บุคคลอื่นเช่าช่วง - ไม่ปฏิบัติตามสัญญาเช่า
๓.๒	ฉะเชิงเทรา	นายพลชัย ผลสงเคราะห์	- ไม่ทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการเช่า
๓.๓	ฉะเชิงเทรา	นายสำเนา จันทรประสิทธิ์	- ไม่ทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการจัด
๓.๔	เชียงใหม่	นายปรีชา ทรัพย์ธนสานต์	- ขาดคุณสมบัติการเป็นเกษตรกร
๓.๕	เชียงใหม่	นางระเบียบ ศิริไกรวัฒนาวงศ์	- ขาดคุณสมบัติการเป็นเกษตรกร
๓.๖	ชุมพร	นายบุญยัด แจะซ่าย	- ไม่ทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการจัด
		นายชำนาญ แจะซ่าย	- ไม่ทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการจัด

เรื่องที่ ๓.๑ นางบุญเพ็ง ชะนะกาศรี อุทธรณ์คำสั่ง คปจ.กำแพงเพชร ที่สั่งให้สันสิทธิการเข้า
ทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ข้อเท็จจริง

๑. นางบุญเพ็ง ชะนะกาศรี อยู่บ้านเลขที่ ๒๖๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลวังชะโอน อำเภอ
บึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ได้รับการจัดที่ดินและทำสัญญาเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กับ ส.ป.ก.
ตามสัญญาเลขที่ ๓๘/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ตำแหน่งที่ดินแปลงที่ ๑๘๘๔
เนื้อที่ประมาณ ๒๙-๐-๖๘ ไร่ ตามหลักฐาน น.ส. ๓ก เลขที่ ๑๘๘๔ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ ตำบลวังชะโอน
อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร

๒. คปจ.กำแพงเพชร ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗
ให้นางบุญเพ็งฯ สันสิทธิการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามข้อกำหนดเงื่อนไขในสัญญาเช่า ข้อ ๒ (๔)
(๕) วรรคท้าย ข้อ ๗ ข้อ ๑๐ และระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับ
ที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) (๒) (๘) ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ (๓) (๔) ข้อ ๑๑ วรรคสาม
และวรรคสี่ และได้มีคำสั่ง ที่ ๓/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๗ ให้สันสิทธิการเช่า
และให้เกษตรกรพร้อมบริวารออกจากที่ดินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่คำสั่งมีผลใช้บังคับ

ในการพิจารณาของ คปจ.กำแพงเพชร มีมูลเหตุจาก ส.ป.ก.กำแพงเพชร ตรวจสอบ
ข้อเท็จจริงจากการร้องเรียนของราษฎรแล้วพบว่านางบุญเพ็งฯ ได้นำที่ดินที่ได้รับสิทธิตามสัญญาเช่า
ไปให้นายมานพ ขำสอน ทำประโยชน์และค้างชำระค่าเช่าเป็นเงิน ๑๖,๒๙๑ บาท จึงได้มีหนังสือ
ที่ กพ ๐๐๑๑/๑๕๔๘ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๖ และหนังสือ ที่ กพ ๐๐๑๑/๑๑๘๗ ลงวันที่
๗ เมษายน ๒๕๔๗ เตือนให้ นางบุญเพ็งฯ ปฏิบัติตามระเบียบ ส.ป.ก. และข้อสัญญา โดยให้ยุติและ
งดเว้นการปฏิบัติหรือการละเว้นการปฏิบัติ อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบฯ ของทางราชการ
และข้อกำหนดที่เป็นเงื่อนไขในสัญญาเช่าและให้กระทำการให้ถูกต้องตามระเบียบฯ และข้อสัญญา
ภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่นางบุญเพ็งฯ ยังคงเพิกเฉย ส.ป.ก.กำแพงเพชร พิจารณาแล้วเห็นว่า
นางบุญเพ็งฯ ไม่มีความตั้งใจจริงที่จะทำกินในแปลงที่ดินที่ทำสัญญาเช่า ให้เช่าช่วง เพิกเฉย ไม่ปฏิบัติ
ตามข้อสัญญา ระเบียบ ส.ป.ก. และตามคำเตือน จึงได้นำเรื่องราวดังกล่าวเสนอ คปจ.กำแพงเพชร
พิจารณาตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ ต่อมา คปจ.กำแพงเพชร ได้พิจารณาให้นางบุญเพ็งฯ สันสิทธิ
การเช่าที่ดินแปลงดังกล่าว โดยพิจารณาจากระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบัน
เกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน
พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) (๒) (๘) ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ (๓) (๔) ข้อ ๑๑
วรรคสามและวรรคสี่ ประกอบกับเงื่อนไขตามสัญญาเช่า ข้อ ๒ (๔) (๕) วรรคท้าย ข้อ ๗ ข้อ ๑๐
และข้อเท็จจริงจากบันทึกถ้อยคำพยานบุคคลรายนายมานพฯ ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่
๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ที่ให้ถ้อยคำว่าเป็นผู้เช่าที่ดินแปลงดังกล่าวจากนางบุญเพ็งฯ ในอัตราไร่ละ
๓๐๐ บาท เป็นเวลา ๒ ปี มีความประสงค์จะขอเช่าที่ดินจาก ส.ป.ก.กำแพงเพชร และตามบันทึกถ้อยคำ
ฉบับลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ให้ถ้อยคำว่ายักยังคงเช่าที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินของ นางบุญเพ็งฯ

ในอัตราไร่ละ ๕๐๐ บาท (ปีสละ ๑,๕๐๐ บาท) โดยนางบุญเพ็งฯ จะมาเก็บค่าเช่าประมาณเดือนเมษายนของทุกปี และการค้างชำระค่าเช่าต่อ ส.ป.ก.

๓. ส.ป.ก.กำแพงเพชร มีหนังสือที่ กพ ๐๐๑๑/๒๓๙๖ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งมติและคำสั่งสันติสุขของ คปจ.กำแพงเพชร ให้นางบุญเพ็งฯ ได้รับทราบ ซึ่งนางบุญเพ็งฯ รับทราบคำสั่งดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗

๔. ต่อมาเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.กำแพงเพชร ได้บันทึกถ้อยคำพยานบุคคลเพิ่มเติม ๓ ราย ดังนี้

- นายมานพฯ ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๗ ให้ถ้อยคำเพิ่มเติมว่า เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๔ ได้ตกลงกับนางบุญเพ็งฯ เช่าที่ดินแปลงดังกล่าว โดยคิดค่าเช่า ๑๕,๐๐๐ บาท ต่อปี มีนายบุญ เอกปัญญา เป็นพยานรู้เห็นและได้รับค่าตอบแทนในฐานะนายหน้า ๑,๕๐๐ บาท และก่อนเช่าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวตนได้ว่าจ้างนายพิชัย หน่อสุริวงค์ โภะปรับสภาพพื้นที่ เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อทำนา และไม่ได้เป็นผู้รับจ้างของนางบุญเพ็งฯ

- นายพิชัย หน่อสุริวงค์ ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ ให้ถ้อยคำว่า เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๔ ได้รับจ้างโภะปรับสภาพพื้นที่ที่ดินแปลงดังกล่าวจากนายมานพฯ เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท โดยผ่อนชำระ และพบเห็นนายมานพฯ เป็นผู้เช่าทำประโยชน์ที่ดินดังกล่าว ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๔ เรื่อยมา และได้อ้างนายทำนอง แรมมี เป็นพยาน

- นายวิชาญ ท้าวโพธิ์ทอง (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลวังชะโอน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร) ในขณะนั้น และเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง) ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ ให้ถ้อยคำฯ ที่ดินแปลงดังกล่าว เดิมเป็นของนางบุญเพ็งฯ กับพี่ชาย (นายขันต์ฯ ไม่ทราบนามสกุล) ถือครองคนละครึ่ง ในส่วนที่ดินของนายขันต์ฯ ตนได้เช่าทำประโยชน์ประมาณ ๑ ปี เมื่อนายขันต์ฯ เสียชีวิต นางบุญเพ็งฯ ได้ถือครองทั้งหมด ต่อมาได้ขายที่ดินให้ ส.ป.ก. และขอเช่าที่ดินดังกล่าวจาก ส.ป.ก. โดยที่ดินแปลงดังกล่าวนางบุญเพ็งฯ ไม่ได้เช่าทำประโยชน์ และให้บุคคลอื่นเช่าทำประโยชน์ (นายไพ จรรย์ศรี นายฉลอง ศิริเรือง นายกล่อม เจตนาเสน นายใบ ไม่ทราบนามสกุล และนายมานพฯ) และเมื่อปี ๒๕๔๕ ตนได้เคยแจ้งเหตุการณ์น้ำท่วมที่ดินแปลงดังกล่าวต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขา กิ่งอำเภอบึงสามัคคี โดยนายมานพฯ เป็นผู้ทำประโยชน์ ได้รับความเดือดร้อนและได้รับเงินค่าตอบแทน จำนวน ๘,๐๐๐ บาท และอ้างนายทองแดง บุษฯ ผู้ถือครองที่ดินแปลงข้างเคียง นายพิชัย หน่อสุริวงค์ ผู้โภะปรับสภาพพื้นที่ เป็นพยานยืนยัน

๕. นางบุญเพ็งฯ ได้ยื่นอุทธรณ์ตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ และหนังสือฉบับลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ ให้ถ้อยคำฯ ไม่ได้ละทิ้งที่ดินแปลงดังกล่าว ไม่ได้นำที่ดินไปให้ผู้อื่นเช่าช่วง และเป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง โดยว่าจ้างนายมานพฯ ทำนา โดยตนเองเป็นผู้เก็บผลประโยชน์และผลผลิตที่ได้จากการทำนาและอ้างหลักฐานการเสียภาษี (ไม่ได้จัดส่งให้เจ้าหน้าที่) และอ้างพยานบุคคล ๒ ราย ซึ่งให้ถ้อยคำต่อหน้าเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.กำแพงเพชร ในภายหลัง ดังนี้

- นายปน มั่นเดชวิทย์ ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๗ ให้ถ้อยคำฯ ตนเป็นนายจ้างว่าจ้างให้นางบุญเพ็งฯ เป็นผู้ช่วยในการรักษาผู้ป่วยในกิจการของตนเอง และยืนยันว่านางบุญเพ็งฯ เป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวด้วยตนเองโดยให้นายมานพฯ ทำนาให้ และ

ยังได้กู้ยืมเงินของตนไปจ่ายเป็นค่าจ้าง ค่าปุ๋ยและค่ายา เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวได้นำเงินที่ได้จากการขายผลผลิตมาใช้คืน โดยนางบุญเพ็งฯ ได้ปฏิบัติเช่นนี้เป็นระยะเวลา ๒ ปี

- นางสาวอนงค์ โพธิสาร (บุตรนางบุญเพ็งฯ) ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๗ ให้ถ้อยคำไว้ว่า นางบุญเพ็งฯ เป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง โดยได้จ้างนายมานพฯ เข้าทำนาให้ และตนได้ช่วยเหลือเป็นเงินค่าใช้จ่าย (ซื้อปุ๋ยและยา) ในการทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าว เฉลี่ยปีละ ๖,๐๐๐-๗,๐๐๐ บาท

๖. คณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ ได้พิจารณาคำอุทธรณ์ของนางบุญเพ็งฯ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ที่ประชุมมีมติให้ยกอุทธรณ์โดยเห็นว่า ไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) (๒) (๔) ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ (๔) และไม่ปฏิบัติตามสัญญาเช่าที่ดิน ต่อมา คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ มีมติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสุดการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อพิจารณาก่อนนำเสนอ คปก. พิจารณา

๗. คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสุดการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พิจารณาคำอุทธรณ์ของนางบุญเพ็งฯ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่ประชุมมีมติให้ฝ่ายเลขานุการพิจารณาในประเด็นต่างๆ และนำเสนอใหม่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. กำแพงเพชร ได้แจ้งในที่ประชุมว่า นางบุญเพ็งฯ ได้เสียชีวิตแล้ว เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๙ (ตามหลักฐานใบมรณบัตรเลขที่ ๐๓-๖๒๐๑๓๖๙) ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ สิทธิการอุทธรณ์ตกไปหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ ผู้อุทธรณ์เสียชีวิตระหว่างการอุทธรณ์ ผลเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ ๓ ในเรื่องการรับมรดกของทายาทมีแนวทางอย่างไร

๘. ทายาทของนางบุญเพ็งฯ จำนวน ๘ คน ตามคำร้องฉบับลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๓ ประกอบหนังสือมอบอำนาจฉบับลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ของทายาทโดยชอบธรรม จำนวน ๗ ราย คือ นายจิรศักดิ์ โพธิสาร นางวงเดือน ประทอง นางปณิดา เหลาบัภา นางสาวบุญเรือน ชะนะกาศรี นางมาลา ประทอง นายอุดม ชะนะกาศรี และนายณรงค์ ชะนะกาศรี ซึ่งมอบอำนาจให้นางสาวอนงค์ โพธิสาร เข้ามาเป็นคู่กรณีแทนในระหว่างการพิจารณาทางปกครองในชั้นอุทธรณ์ ได้ให้ถ้อยคำตามคำร้องว่า นางบุญเพ็งฯ เป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองและไม่ได้นำที่ดินไปให้ผู้อื่นเช่าแต่อย่างใด และอ้างพยานบุคคล คือ นายบุญสม จันทร์ละมูล ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลวังชะโอน อำเภอ บึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร และนายกาเหว่า เจตนะเสน ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังชะโอน ซึ่งบุคคลทั้งสองให้ถ้อยคำไว้ว่า นับตั้งแต่นางบุญเพ็งฯ ได้รับสิทธิตามสัญญาเช่า ได้พบเห็นนางบุญเพ็งฯ เข้าทำประโยชน์โดยไปๆมาๆ ส่วนเรื่องนางบุญเพ็งฯ นำที่ดินไปให้ผู้อื่นเช่าหรือไม่ นั้น ตนไม่ทราบ ปรากฏตามบันทึกถ้อยคำ ฉบับลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๓

๙. ส.ป.ก.กำแพงเพชร ได้ตรวจสอบสภาพพื้นที่เพิ่มเติม ปรากฏว่า นับตั้งแต่นางบุญเพ็งฯ ถูกสั่งให้สิ้นสิทธิ ที่ดินแปลงดังกล่าวไม่มีผู้ใดเข้าทำประโยชน์ ปัจจุบันมีสภาพรกร้าง และได้ค้างชำระค่าเช่ากับ ส.ป.ก. แต่อย่างใด

ระเบียบและกฎหมาย

๑. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

ข้อ ๗ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับมอบที่ดินให้เข้าทำประโยชน์ ในที่ดินมีหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองเต็มความสามารถและไม่นำที่ดินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้บุคคลอื่นไม่ว่าจะโดยการขาย ให้เช่า หรือเข้าทำประโยชน์หรือโดยพฤติกรรมใดๆ ที่แสดงให้เห็นในลักษณะนั้น

(๒) ยินยอมทำสัญญาเช่า หรือสัญญาเช่าซื้อ หรือสัญญา จัดให้โดยมีค่าชดเชยและต้องปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าว

ฯลฯ

(๘) ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด

ข้อ ๘ หากเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรกระทำการฝ่าฝืนข้อ ๗ ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือเตือนให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร ละเว้นการกระทำหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือทำให้ที่ดินกลับสู่สภาพเดิมภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ ต่อไป

ข้อ ๑๑ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก.ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๔) ไม่ปฏิบัติตามความในข้อ ๗ และไม่ปฏิบัติตามคำเตือนในข้อ ๘

๒. ข้อกำหนดและเงื่อนไขในสัญญาเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ข้อ ๒ การเข้าทำประโยชน์ในที่ดินผู้เช่าจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๒) ต้องเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ให้เช่าด้วยตนเอง ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนด

ฯลฯ

(๔) ต้องไม่นำที่ดินไปให้บุคคลอื่นเช่าหรือเช่าช่วงหรือเข้าทำประโยชน์

การฝ่าฝืนหน้าที่อันพึงต้องปฏิบัติในข้อ ๒ เมื่อเจ้าหน้าที่ของผู้ให้เช่าได้ให้คำแนะนำ และว่ากล่าวตักเตือนตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดแล้ว ผู้เช่ายังละเลยหรือเพิกเฉยเสีย โดยไม่มีเหตุผล อันสมควรให้ผู้เช่าอาจบอกเลิกสัญญาเช่าเสียก็ได้

ข้อ ๗ ผู้เช่าสัญญาว่าจะไม่โอนสิทธิการเช่าทำประโยชน์ไปยังบุคคลอื่น

ข้อ ๑๐ ผู้เช่าตกลงยินยอมให้ผู้ให้เช่าดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) บอกเลิกสัญญาเช่าได้ทันทีเมื่อ

(ก) ผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามข้อ ๗ หรือ

(ข) ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือข้อสัญญาในการกู้ยืมเงินจากผู้ให้เช่า หรือสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อแก่ผู้เช่า หรือ

(ค) ผู้เช่าเป็นผู้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองเพียงพอแก่การเลี้ยงชีพอยู่ก่อน ได้รับการคัดเลือกเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามสัญญานี้

(๒) เรียกให้ผู้เช่ามาพบเพื่อทำความเข้าใจกับผู้ให้เช่า เมื่อผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามข้อ ๓

ข้อ ๔ ข้อ ๖ หรือข้อ ๘ แห่งสัญญานี้

ในการเรียกผู้เช่ามาพบตาม (๒) นั้น ผู้ให้เช่าจะไปพบกับผู้เช่าหรือจะออกหนังสือเตือน ให้ผู้เช่าปฏิบัติตามคำเตือนของเจ้าหน้าที่โดยกำหนดระยะเวลาให้ปฏิบัติแล้วเสร็จตามคำเตือนไว้ด้วยก็ได้

ถ้าผู้เช่าได้รับหนังสือเตือนจากเจ้าหน้าที่แล้วไม่ปฏิบัติตามคำเตือนนั้นสองครั้งให้สัญญาเช่าเป็นอันระงับสิ้นไป ตั้งแต่วันที่ผู้ให้เช่าแจ้งให้ผู้เช่าทราบเป็นหนังสือ

คำชี้แจงของฝ่ายเลขานุการ

เลขานุการ ขอเรียนชี้แจงว่า

ประเด็นที่ ๑ สิทธิการอุทธรณ์ตกไปหรือไม่

สิทธิการอุทธรณ์ของนางบุญเพ็งฯ ไม่ตกไป เนื่องจากนางบุญเพ็งฯ ได้ยื่นอุทธรณ์ภายใน กำหนดระยะเวลาแล้ว ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดิน จากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเช่าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๑๓

ประเด็นที่ ๒ ผู้อุทธรณ์เสียชีวิตรหว่างการอุทธรณ์ผลเป็นอย่างไร

การที่ผู้อุทธรณ์เสียชีวิตรหว่างการอุทธรณ์ ผู้สืบสิทธิตามกฎหมายของเกษตรกร (หมายถึง ผู้ที่อาจรับมรดกสิทธิ เช่น ทายาทโดยธรรม) สามารถเข้ามาเป็นผู้ใช้สิทธิในความเป็นคู่กรณี แทนได้ เหตุผลเพราะการสิ้นสิทธิยังไม่มีผลบังคับจนกว่า คปก. จะมีคำวินิจฉัยยืนยันตามมติ คปจ. กำแพงเพชร การสิ้นสิทธิจึงจะมีผลตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งมติ คปก.ตามนัยระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้ เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเช่า ทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๑๑ วรรค ๔ ดังนั้น คำสั่งทางปกครองของ คปจ.กำแพงเพชร ที่อนุญาตให้นางบุญเพ็งฯ เช่าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว จึงยังคงอยู่การพิจารณาทางปกครองในชั้นอุทธรณ์ จึงต้องเปิดโอกาสให้คู่กรณีซึ่งเป็นทายาทโดยชอบธรรม

ที่จะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งให้สิ้นสิทธิ ได้มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๐ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาและการออกคำสั่งทางปกครองของ คปก. เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นที่ ๓ แนวทางการรับมรดกของทายาทเป็นอย่างไร

เรื่องนี้ต้องพิจารณาจากผลของคำสั่งสิ้นสิทธิ หากเป็นกรณี คปก. มีคำวินิจฉัยโดยเพิกถอนคำสั่งให้สิ้นสิทธิของ คปจ. กำแพงเพชร แล้ว สิทธิของเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินจากทางราชการจึงยังคงอยู่ การรับมรดกสิทธิของทายาทจะดำเนินการโดยถือปฏิบัติตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโอนและตกทอดทางมรดกสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อที่ดินในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่หากเป็นกรณีที่ คปก. มีคำวินิจฉัยยืนตามมติ คปจ. กำแพงเพชร ให้สิ้นสิทธิ การสืบสิทธิโดยการตกทอดทางมรดกสิทธิของทายาทนั้นก็สิ้นไป เหตุเพราะคำสั่งสิ้นสิทธิมีผลบังคับตามกฎหมายตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเช่าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๑

ความเห็น ส.ป.ก.

ส.ป.ก. พิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. กระบวนการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งให้สิ้นสิทธิรายนางบุญเพ็งฯ เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๒. มีประจักษ์พยานในพื้นที่ซึ่งไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียสนับสนุนเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่านางบุญเพ็งฯ ได้กระทำการฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเช่าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ และเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ข้อ ๒ ข้อ ๗ และข้อ ๑๐ ซึ่งกำหนดหน้าที่ให้เกษตรกรผู้เช่าที่ดินต้องพึงปฏิบัติโดยไม่ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองเต็มความสามารถและนำที่ดินแปลงดังกล่าวไปให้บุคคลอื่นเช่าหรือเช่าทำประโยชน์

๓. เห็นควรวินิจฉัยยืนตามมติ คปจ. กำแพงเพชร ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ให้นางบุญเพ็งฯ สิ้นสิทธิฯ ในที่ดินแปลงดังกล่าว

ประเด็นที่เสนอให้พิจารณา

พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ของนางบุญเพ็งฯ

ความเห็นคณะกรรมการ

ประธาน : เกษตรกรรายนี้เมื่อได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบมาแล้ว ทำไมต้องให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินชุดนี้พิจารณาอีกครั้ง

ฝ่ายเลขานุการ : เพื่อให้การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันสิทธิมีความรวดเร็วและละเอียดรอบคอบ คปก. จึงได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๔๙ สั่ง ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินทำหน้าที่กลั่นกรองคำอุทธรณ์และพิจารณาเสนอความเห็นเสนอ ต่อ คปก. เพื่อพิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ ดังนั้น จึงต้องให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ ตามที่ คปก. แต่งตั้งได้พิจารณาอีกครั้ง

ประธาน : ตามขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันสิทธิกำหนดให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการภายใน ๑๒๐ วัน แต่ในเรื่องนี้ดูแล้วได้ล่วงพ้นเวลามาแล้ว กรณีนี้จะมีผลอย่างไรหรือไม่

ฝ่ายเลขานุการ : แม้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันสิทธิได้ล่วงเลยระยะเวลาที่กำหนดแล้วก็ตาม แต่มีแนวคำพิพากษาดัดสินไว้ว่า เจ้าหน้าที่สามารถพิจารณาอุทธรณ์ต่อไปได้ แต่การที่ไม่ปฏิบัติตามระยะเวลาดังกล่าวก็มีผลให้คู่กรณีสามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ ตาม พร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๙ (๒) กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

ผู้ตรวจราชการ ส.ป.ก. : ขอให้ที่ประชุมได้พิจารณาถ้อยคำหรือให้ตีความเพื่อให้เกิดความชัดเจนของคำว่า “การทำประโยชน์ด้วยตนเอง” และ คำว่า “นำที่ดินออกให้ผู้อื่นเช่าช่วง” มีความหมายอย่างไร เพราะผู้อุทธรณ์ได้โต้แย้งในอุทธรณ์ว่า ไม่ได้นำที่ดินออกเช่าช่วง แต่ยังทำประโยชน์ด้วยตนเองโดยการว่าจ้างคนอื่นทำแทน

ประธาน : จากประเด็นดังกล่าว คปจ. กำแพงเพชร มีเหตุผลในการสั่งให้เกษตรกรสันสิทธิในที่ดิน โดยฟังและพิจารณาจากข้อเท็จจริงใดบ้าง ขอให้ ส.ป.ก. กำแพงเพชร ได้ชี้แจง

ปทจ. กำแพงเพชร : ได้มีการเตือนให้นางบุญเพ็งฯ กลับเข้ามาทำประโยชน์ในที่ดินแล้วตามระเบียบ และได้มีการสอบถาม นายมานพฯ ซึ่งให้การว่า นายมานพฯ เป็นผู้เช่าที่ดินของนางบุญเพ็งฯ โดยมีหลักฐานการเช่าชัดเจน และได้สอบถามผู้ปกครองท้องถิ่นก็ได้ให้การว่าเห็นนางบุญเพ็งฯ มาดูแลที่ดินโดยไปๆมาๆ ในพื้นที่

ประธาน : ได้มีการเตือนให้นางบุญเพ็งฯ กลับเข้าทำประโยชน์หรือไม่และได้แจ้งให้นางบุญเพ็งฯ ไปบอกเลิกสัญญาเช่ากับนายมานพฯ หรือไม่

ปทจ.กำแพงเพชร : ส.ป.ก.กำแพงเพชร ได้ปฏิบัติตามระเบียบโดยมีการเตือนให้นางบุญเพ็งฯ กลับเข้าทำประโยชน์โดยให้ไปดำเนินการบอกเลิกสัญญาเช่ากับนายมานพฯ จำนวนสองครั้ง แต่นางบุญเพ็งฯ ไม่ปฏิบัติตาม และอีกช่วงหนึ่ง ส.ป.ก.กำแพงเพชร ได้ตรวจสอบในภายหลังก็พบว่า นายมานพฯ เป็นผู้ทำประโยชน์ และเช่าที่ดินเหมือนเดิมและได้มีการคิดค่าเช่าเพิ่มขึ้น

มติคณะอนุกรรมการฯ

ยืนตามมติ คปจ.กำแพงเพชร ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ให้นางบุญเพ็งฯ ชะนะกาศรี สิ้นสิทธิในที่ดินตามหลักฐาน น.ส. ก. เลขที่ ๑๘๘๔ เนื้อที่ประมาณ ๒๙-๐-๖๘ ไร่ อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร มูลเหตุเนื่องจากได้กระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดเงื่อนไขในสัญญาเช่า ข้อ ๒ (๔) (๕) วรรคท้าย ข้อ ๗ ข้อ ๑๐ และระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) (๒) (๘) ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ (๓) (๔) ข้อ ๑๑ วรรคสาม และวรรคสี่ โดยไม่ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองเต็มความสามารถและนำที่ดินทั้งหมดไปให้บุคคลอื่นเข้าทำประโยชน์

เรื่องที่ ๓.๒ นายพลชัย ผลสงเคราะห์ อุตสาหกรรมค้าส่ง คปจ.ฉะเชิงเทราที่สั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ข้อเท็จจริง

๑. นายพลชัยฯ อายุ ๕๑ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๘ ตำบลดอนเกาะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รับการจัดที่ดินและทำสัญญาเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกับ ส.ป.ก. ตามหลักฐานสัญญาเช่าเลขที่ ๑๖๓/๒๕๓๔ ฉบับลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๔ โฉนดที่ดินเลขที่ ๓๒๑๑ เนื้อที่ประมาณ ๒๗ - ๒ - ๐๐ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลดอนเกาะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒. คปจ. ฉะเชิงเทรา ได้มีมติที่ประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ให้นายพลชัยฯ สิ้นสิทธิในที่ดินตามสัญญาเช่าเลขที่ ๑๖๓/๒๕๓๔ เนื่องจากปฏิบัติผิดระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ (๓) (๔) ข้อ ๑๑ วรรคสาม

ในการพิจารณาของ คปจ. ฉะเชิงเทรา ได้พิจารณาจากการที่ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้รับเรื่องร้องเรียนจากนายพลชัย ผลสงเคราะห์ ผ่านศูนย์ดำรงธรรมและหนังสือร้องเรียนของนายสะอาด ผลสงเคราะห์ ในเรื่องการทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงทราบว่าที่ดินพิพาทที่คู่กรณีร้องเรียนเป็นที่ดินแปลงเดียวกัน คือ ที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๒๑๑ เนื้อที่ ๑๑๐-๑-๗๔ ไร่

เดิมเป็นที่ดินของ นายสลิท มะขยัน กับพวกรวม ๙ คน ต่อมา ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้จัดซื้อมาจาก เจ้าของเดิมเพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดิน เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๒๗ ซึ่งในขณะที่ ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดิน แปลงดังกล่าวได้มีนายสะอาดฯ เป็นผู้เช่าทำประโยชน์ และ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยการ เจริญกระจายสิทธิในที่ดินและดำเนินการเสร็จสิ้น ทั้งได้มีการแบ่งและจัดให้เกษตรกรจำนวน ๔ ราย ทำสัญญาเช่ากับ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ดังนี้

๑. นายสะอาดฯ ในฐานะผู้เช่าเดิม จำนวน ๒๗-๓-๗๔ ไร่

๒. นายนิยม ผลสงเคราะห์ ในฐานะผู้รับกระจายสิทธิ จำนวน ๒๗-๒-๐๐ ไร่

๓. นายชีว ผลสงเคราะห์ ในฐานะผู้รับกระจายสิทธิ จำนวน ๒๗-๒-๐๐ ไร่

๔. นายพลชัยฯ ในฐานะผู้รับกระจายสิทธิ จำนวน ๒๗-๒-๐๐ ไร่

ต่อมาได้ปรากฏข้อเท็จจริงเมื่อมีปัญหาข้อพิพาทว่า นายพลชัยฯ มิได้เช่าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการจัดให้เช่าโดยที่ดินของนายพลชัยฯ ที่ได้รับอนุญาตนั้น มีนายสะอาดฯ และนายนิยมฯ ซึ่งเป็นพี่ชาย ได้เช่าทำประโยชน์ในที่ดิน แต่นายพลชัยฯ ได้ไปทำประโยชน์ในที่ดินมรดกของบิดามารดาอีกแปลงหนึ่ง เนื้อที่ประมาณ ๓๐ ไร่ และในปัจจุบันนายพลชัยฯ ก็ได้ปลูกบ้านอยู่อาศัยในที่ดินแปลงนี้ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๔๗ นายพลชัยฯ ได้เช่าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงพิพาท จึงทำให้เกิดปัญหาพิพาทระหว่าง พี่น้องขึ้น นอกจากนี้นายพลชัยฯ โดยนางหลิน เลิศศิริ ภรรยาของนายพลชัยฯ ได้รับอนุญาตเช่าที่ดิน ส.ป.ก. ที่ตำบลโยธะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามสัญญาเช่าเลขที่ ๖๑/๒๕๓๑ เนื้อที่ประมาณ ๑๙-๑-๒๐ ไร่ และจากกรณีดังกล่าว ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเรียกคู่กรณีมาเจรจาและพยายามไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ปรากฏว่าสามารถที่จะเจรจาทกลงกันได้ โดยนายพลชัยฯ ขอทำประโยชน์ จำนวน ๒๐-๐-๐๐ ไร่ ส่วนนายสะอาดฯ ขอให้บุตรชาย ทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทจำนวน ๗-๒-๐๐ ไร่ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา จึงให้คู่กรณีนำบุคคลและหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบและจะให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัด ปักหลักเขตให้เสร็จสิ้น แต่พอถึงกำหนดนัดหมาย นายพลชัยฯ ไม่ตกลงยินยอมตามที่ตกลงกันและขอให้ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา พิจารณาดำเนินการ โดยคู่กรณีไม่ขัดข้อง ทั้งยอมรับและยินยอมปฏิบัติตาม ที่ทางราชการพิจารณา โดยปราศจากเงื่อนไขและจะไม่เรียกร้องใดๆ และ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้ทำการบันทึกถ้อยคำของคู่กรณีและผู้ปกครองท้องที่และได้มีการแจ้งเตือนให้นายพลชัยฯ ปฏิบัติตามระเบียบ สรุปได้ ดังนี้

- ตามบันทึกถ้อยคำนายพลชัยฯ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๗ และเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งได้ชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่ สรุปได้ว่า หลังจากที่ได้รับการจัดที่ดิน นายพลชัยฯ มิได้เช่าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงพิพาท เนื่องจากนายสะอาดฯ และนายนิยมฯ (พี่ชาย) เป็นผู้ทำประโยชน์แทนตนนายพลชัยฯ เป็นผู้ไปเอาเงินจากพี่ชายมาชำระค่าเช่าให้ ส.ป.ก. และขณะนี้นายพลชัยฯ มีความประสงค์จะเช่าทำประโยชน์ในที่ดินแต่นายสะอาดฯ ไม่ยอมและถ้าหากจะเอาที่ดินคืน ก็ให้ ชำระเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นค่าดูแลและค่าลงทุนปรับปรุงที่นา

- ตามบันทึกถ้อยคำนายสะอาดฯ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๗ และ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งได้ชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่ สรุปได้ว่า นายพลชัยฯ ในฐานะ

ผู้รับกระจายสิทธิ จำนวน ๒๗-๒-๐๐ ไร่ มิได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการจัดให้เช่า แต่นายสะอาดฯ เป็นผู้ทำประโยชน์แทน และเป็นผู้ให้เงินแก่นายพลชัยฯ เพื่อไปชำระค่าเช่าให้ ส.ป.ก. ส่วนนายพลชัยฯ ได้ไปทำนาในที่ดินมรดกของบิดาจำนวน ๕ ไร่ และได้เช่าคนอื่นจำนวน ๒๕ ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลเดียวกัน แต่ขณะนี้นายพลชัยฯ ต้องการที่จะเข้ามาทำประโยชน์ในที่ดินแปลงพิพาทซึ่งนายสะอาดฯ เป็นผู้ทำประโยชน์และมีการพัฒนาและลงทุนในที่ดินไปจำนวนมาก. แต่อย่างไรก็ตาม หากนายพลชัยฯ จะเข้ามาทำประโยชน์ จะต้องจ่ายเงินให้นายสะอาดฯ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

- ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ ฉช ๐๐๑๑/๓๘๐ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ เตือนให้นายพลชัยฯ ปฏิบัติตามระเบียบเข้าทำประโยชน์ และให้มาพบเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ในวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๗ และต่อมานายพลชัยฯ ได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๗ แจ้งให้ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ทราบว่า ภายหลังที่ได้รับหนังสือเตือนให้ปฏิบัติตามระเบียบฯ จาก ส.ป.ก. ตนได้ปฏิบัติตามโดยมิได้ละเลยหรือเพิกเฉยโดยการเข้าไปดั้นคั้นดินทำเป็นคันทนา และเข้าไถนาเพื่อเตรียมทำนาในที่ดิน แต่ปรากฏว่า นายสะอาดฯ และนายนิยมฯ ได้ฟังคันทนาและไม่ยอมให้ตนเข้าทำนาในที่ดินดังกล่าวเนื่องจากได้ทำประโยชน์ในที่ดินอยู่

- ตามบันทึกถ้อยคำ นายทิวา เห่งแจ้ง ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๘ ตำบลดอนเกาะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว ฉบับวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีหนังสือแจ้งให้ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ว่านายพลชัยฯ นายสะอาดฯ และนายนิยมฯ บุคคลทั้งสามเป็นพี่น้องกัน และต่อมาได้มีข้อพิพาทแย่งที่ดินทำกินกัน โดยนายพลชัยฯ ได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงที่ ส.ป.ก. จัดให้เช่าโดยการปักธงเขตแดนและทำคันทนา แต่ถูกนายสะอาดฯ และนายนิยมฯ รื้อคันทนาและถอนธงทิ้ง เนื่องจากบุคคลทั้งสองเป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินอยู่แล้ว ซึ่งนายพลชัยฯ ถูกกลั่นแกล้งในลักษณะนี้มาประมาณ ๒ ปี ได้มีการเรียกให้บุคคลทั้งสามมาตกลงกันแต่ก็ตกลงกันไม่ได้ และที่ทราบเรื่องดังกล่าวก็เพราะนายพลชัยฯ ได้มาแจ้งร้องเรียนไว้และได้เข้าไปดูด้วยตนเอง

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา จึงได้นำเรื่องราวเสนอ คปจ. ฉะเชิงเทรา เพื่อสั่งให้สันติวิธีในที่ดิน โดยเห็นว่า นายพลชัยฯ ผู้เช่าที่ดินจาก ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ไม่เคยเข้าทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองหลายปี แต่ได้ให้นายสะอาดฯ ทำประโยชน์ (มีการโอนการทำประโยชน์) จนเกิดกรณีพิพาทในที่ดิน จึงถือว่านายพลชัยฯ ปฏิบัติผิดระเบียบ คปจ. ดังกล่าวข้างต้น ซึ่ง คปจ. มีมติให้เกษตรกรสันติวิธีได้ตามข้อ ๑๑ วรรคสาม สำหรับนายสะอาดฯ ซึ่งเป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทได้เข้าทำประโยชน์ โดยการตกลงยินยอมของนายพลชัยฯ ซึ่งการกระทำความดังกล่าวเป็นการผิดระเบียบ จึงไม่สามารถอ้างสิทธิใดๆ ต่อ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้ จึงเห็นควรพิจารณาให้นายพลชัยฯ สันติวิธีในที่ดิน และให้นายพลชัยฯ พร้อมด้วยนายสะอาดฯ และบริวารออกจากที่ดินและให้นำที่ดินแปลงพิพาทไปจัดให้ราษฎรที่มีคุณสมบัติตามระเบียบต่อไป

๓. ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ ฉช ๐๐๑๑/๑๐๐๙ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ แจ้งมติและคำสั่งสันติวิธีของ คปจ. ฉะเชิงเทรา ให้นายพลชัยฯ ทราบ ซึ่งนายพลชัยฯ ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

๔. นายพลชัยฯ ได้ยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลารวม ๒ ฉบับ คือฉบับวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ โดยโต้แย้งว่า ไม่ได้ปฏิบัติผิดระเบียบของ ส.ป.ก. แต่อย่างใด และตนได้กลับเข้ามาทำประโยชน์ในที่ดินโดยการทำนา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และได้มีการชำระค่าเช่าตลอดมา แต่ภายหลังมีเหตุขัดแย้งกับ นายสะอาดฯ และนายนิมมา ซึ่งเป็นพี่ชาย เนื่องจากบุคคลทั้งสองได้เข้าแย่งการทำนาและขัดขวางทุกอย่าง เพื่อมิให้ตนเข้าทำนาได้ อีกทั้งเมื่อ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ ฉช ๐๐๑๑/๓๘๐ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ เตือนให้เข้าทำประโยชน์ ตนก็ไม่ได้ละเลยเพิกเฉย แต่ไม่สามารถเข้าทำนาได้เพราะถูกขัดขวางและถูกกั้นกัณฑ์จาก นายสะอาดฯ และนายนิมมา อีกทั้งได้ไปแจ้งความเท็จต่อ ส.ป.ก. ว่า ตนไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดิน จากกรณีดังกล่าว จึงไม่อาจถือว่าตนได้มีการยินยอมหรือยกที่ดินให้ผู้อื่นทำประโยชน์ และการที่ คปจ. ฉะเชิงเทรา มีคำสั่ง ให้สันนิษฐาน ถือว่าเป็นคำสั่งไม่ชอบและไม่เป็นธรรมเพราะไม่เคยเข้าไปสอบถาม และพิจารณาความเป็นจริงจากข้าพเจ้าและบริวาร ส่วนที่ดินแปลงที่ภรรยาของตนได้รับสิทธิ ตามสัญญาเช่าเป็นที่ดินที่ได้รับมาก่อนทำการสมรส จึงไม่อาจถือว่าบุคคลในครอบครัวมีที่ดินทำกิน พอเพียงอยู่แล้ว

๕. คณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ ได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ มีมติให้ยกอุทธรณ์โดยเห็นว่า นายพลชัยฯ ไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน จากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ (๓) ค และ (๔) และไม่ปฏิบัติตามสัญญาเช่าที่ดิน ต่อมา คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ มีมติให้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันนิษฐานการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อพิจารณาก่อนนำเสนอ คปก. พิจารณา

๖. คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันนิษฐานการเข้าทำประโยชน์ ในเขตปฏิรูปที่ดินพิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่ประชุม มีมติให้ฝ่ายเลขานุการ พิจารณาประเด็นต่างๆ และนำเสนอเพื่อพิจารณาใหม่ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ กรณีมีหลักฐานการสมรสผลจะเป็นประการใด หากเกษตรกรและบุคคล ในครอบครัวเดียวกันมีที่ดินเกิน ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ขาดคุณสมบัติหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ ตรวจสอบว่าหลังจากการได้รับการจัดที่ดินแล้วให้ผู้อื่นเข้าทำประโยชน์ แทนหรือไม่

ประเด็นที่ ๓ การสันนิษฐานมีเหตุจากการขาดคุณสมบัติให้ระบุให้ชัดเจนว่าเป็นกรณีใด เช่น มีที่ดินเกินสิทธิ

๗. ส.ป.ก.ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้ว และ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือ ที่ ฉช ๐๐๑๑/๕๔๙๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ จัดส่งบันทึกถ้อยคำนายอำนวย พันธุ์บุตร ผู้ปกครองท้องที่ หมู่ที่ ๘ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๑ สรุปได้ว่านายพลชัยฯ ได้เข้าทำนาเต็มพื้นที่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ ส่วนก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่ทราบว่าผู้ใดทำประโยชน์เนื่องจากได้รับเลือกให้เป็น

ผู้ใหญ่บ้านเมื่อปี ๒๕๕๑ และบันทึกถ้อยคำ นายสะอาดฯ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นพี่ชายของนายพลชัยฯ และเป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินแปลงข้างเคียง ชี้แจงว่า นายครรชิต ผลสงค์เคราะห์ บุตรชายตนเป็นผู้ทำประโยชน์ มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ ถึงปี ๒๕๔๖ และนายพลชัยฯ ได้เข้าทำนาในที่ดินแปลงดังกล่าวเต็มพื้นที่ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน และจัดส่งภาพถ่ายการทำประโยชน์ในที่ดินเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณานำเสนอคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์

๘. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา แจ้งให้ ส.ป.ก. ทราบว่า นายพลชัยฯ ได้เสียชีวิตแล้วซึ่งเป็นการเสียชีวิตในระหว่างอุทธรณ์ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นไปตาม พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ส.ป.ก. จึงได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๒๐๔/๔๔๘๗ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ทำหนังสือให้ทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียของนายพลชัยฯ ได้ยื่นคำร้องขอเข้ามาในฐานะคู่กรณีในกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์พร้อมเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวได้ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลาอันสมควร และต่อมาจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือ ที่ ฉช ๐๐๑๑/๙๑๓๗ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓ แจ้งให้ ส.ป.ก. ทราบว่า ทายาทของนายพลชัยฯ ได้ร้องขอเข้ามาเป็นคู่กรณีในกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์จำนวน ๓ คน ได้แก่ ๑. นางหลิน ผลสงค์เคราะห์ (ภรรยา) ๒. นายศราวุธ ผลสงค์เคราะห์ (บุตร) และ ๓. นางสาวอัมรา ผลสงค์เคราะห์ (บุตร) และบุคคลทั้งสามได้ให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมว่า เดิมที่ดินแปลงพิพาทเป็นที่ดินแปลงใหญ่ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๑๒๘ ไร่ โดยมี ๑. นายสะอาดฯ ๒. นายนิมมาฯ ๓. นายชีวา และ ๔. นายพลชัยฯ ได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินร่วมกัน เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ต่อมา ส.ป.ก. ได้มีการแบ่งแยกที่ดินให้แก่แต่ละคน โดยนายพลชัยฯ ได้รับการจัดที่ดินจำนวน ๒๗-๒-๐๐ ไร่ แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการแบ่งแยกที่ดินให้แก่แต่ละคน บุคคลดังกล่าวก็ยังทำประโยชน์ในที่ดินร่วมกัน ส่วนการที่ คปจ.ฉะเชิงเทรา สั่งให้นายพลชัยฯ สิ้นสิทธิเนื่องจาก นายสะอาดฯ และนายครรชิตฯ มีความโลภ อยากได้ที่ดินของนายพลชัยฯ จึงไปแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ว่า นายพลชัยฯ ไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งไม่เป็นความจริง

ระเบียบและกฎหมาย

๑.ระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

ข้อ ๗ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับมอบที่ดินให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินมีหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองเต็มความสามารถและไม่นำที่ดินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้บุคคลอื่นไม่ว่าจะโดยการขาย ให้เช่า หรือเข้าทำประโยชน์ หรือโดยพฤติกรรมใด ๆ ที่แสดงให้เห็นในลักษณะนั้น

(๒) ยินยอมทำสัญญาเช่า หรือสัญญาเช่าซื้อ หรือสัญญา จัดให้โดยมีค่าเช่าและต้องปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าว

(๘) ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด

ข้อ ๘ หากเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรกระทำการฝ่าฝืนข้อ ๗ ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือเตือนให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรละเว้นการกระทำหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือทำให้ที่ดินกลับสู่สภาพเดิมภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ ต่อไป

ข้อ ๑๑ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก. ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๔) ไม่ปฏิบัติตามความในข้อ ๗ และไม่ปฏิบัติตามคำเตือนในข้อ ๘

๒. ข้อกำหนดและเงื่อนไขในสัญญาเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ข้อ ๒ การเข้าทำประโยชน์ในที่ดินผู้เช่าจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๒) ต้องเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ให้เช่าด้วยตนเอง ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนด

ฯลฯ

(๔) ต้องไม่นำที่ดินไปให้บุคคลอื่นเช่าหรือเช่าช่วงหรือเข้าทำประโยชน์

การฝ่าฝืนหน้าที่อันพึงต้องปฏิบัติในข้อ ๒ เมื่อเจ้าหน้าที่ของผู้ให้เช่าได้ให้คำแนะนำและว่ากล่าวตักเตือนตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดแล้ว ผู้เช่ายังละเลยหรือเพิกเฉยเสีย โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรผู้ให้เช่าอาจบอกเลิกสัญญาเช่าเสียก็ได้

ข้อ ๓ ผู้เช่าสัญญาว่าจะไม่โอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ไปยังบุคคลอื่น

ข้อ ๑๐ ผู้เช่าตกลงยินยอมให้ผู้ให้เช่าดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) บอกเลิกสัญญาเช่าได้ทันทีเมื่อ

(ก) ผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามข้อ ๗ หรือ

(ข) ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือข้อสัญญาในการกู้ยืมเงินจากผู้ให้เช่า หรือสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อแก่ผู้เช่า หรือ

(ค) ผู้เช่าเป็นผู้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองเพียงพอแก่การเลี้ยงชีพอยู่ก่อน ได้รับการคัดเลือกเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามสัญญานี้

(๒) เรียกให้ผู้เช่ามาพบเพื่อทำความเข้าใจกับผู้ให้เช่า เมื่อผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามข้อ ๓

ข้อ ๔ ข้อ ๖ หรือข้อ ๘ แห่งสัญญานี้

ในการเรียกผู้เช่ามาพบตาม (๒) นั้น ผู้ให้เช่าจะไปพบกับผู้เช่าหรือจะออกหนังสือเตือนให้ผู้เช่าปฏิบัติตามคำตักเตือนของเจ้าหน้าที่โดยกำหนดระยะเวลาให้ปฏิบัติตามให้แล้วเสร็จตามคำตักเตือนไว้ด้วยก็ได้

ถ้าผู้เช่าได้รับหนังสือเตือนจากเจ้าหน้าทีแล้วไม่ปฏิบัติตามคำเตือนนั้นสองครั้งให้สัญญาเช่าเป็นอันระงับสิ้นไป ตั้งแต่วันที่ผู้ให้เช่าแจ้งให้ผู้เช่าทราบเป็นหนังสือ

คำชี้แจงของฝ่ายเลขานุการ

เลขานุการ ขอเรียนชี้แจงว่า

ประเด็นที่ ๑ กรณีมีหลักฐานการสมรสจะเป็นประการใด หากเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกันมีที่ดินเกิน ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ขาดคุณสมบัติหรือไม่

กรณีมีหลักฐานการสมรส หากเกษตรกรและคู่สมรสมีที่ดินรวมกันเกิน ๕๐-๐-๐๐ ไร่ จะขาดคุณสมบัติการได้รับการจัดที่ดินหรือไม่ นั้น เห็นว่า หากเกษตรกรมีที่ดินอยู่ก่อนที่จะมีการสมรสอยู่แล้วและไม่เกินสิทธิของตน ต่อมาภายหลังได้จดทะเบียนสมรสและคู่สมรสมีที่ดินรวมกันเกิน ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ย่อมถือว่าเกษตรกรดังกล่าวได้รับการจัดที่ดินมาตามขั้นตอนตามระเบียบคปค. ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งมีสิทธิจะได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้ว จึงไม่ถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ แต่หากเป็นกรณีที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกันเพียงพอแก่การครองชีพอยู่แล้ว และขอรับการจัดที่ดินเพิ่มขึ้นอีก กรณีเช่นนี้จึงถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๓) ค

ประเด็นที่ ๒ ให้ตรวจสอบว่าหลังจากการได้รับจัดที่ดินแล้วให้ผู้อื่นเข้าทำประโยชน์แทนหรือไม่

กรณีตามประเด็นดังกล่าว ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาจากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า ตามบันทึกถ้อยคำของนายพลชัยฯ และนายสะอาดฯ ต่างก็ให้การยอมรับประกอบกับบันทึกถ้อยคำ นายทิวา เห่งแจ้ง และนายอำนาจ พันธุ์บุตร ในสมัยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๘ ตำบลดอนเกาะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และ พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามลำดับ ได้ให้การต่อเจ้าหน้าที่ จึงฟังเป็นยุติว่า เมื่อ ส.ป.ก. ได้จัดที่ดินให้แก่ นายพลชัยฯ ตามสัญญาเช่าเลขที่ ๑๖๓/๒๕๓๔ ฉบับลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๔ โฉนดที่ดินเลขที่ ๓๒๑๑ เนื้อที่ประมาณ ๒๗ - ๒- ๐๐ ไร่ นายพลชัยฯ ได้ให้นายสะอาดฯ และนายนิยมฯ ซึ่งเป็นพี่ชาย เป็นผู้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินและชำระค่าเช่าแทนตลอดมา แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ นายพลชัยฯ ได้กลับเข้ามาทำประโยชน์ในที่ดินของตน โดยการปักธงเขตแดนทำคั่นนาเข้าไถนาและเตรียมพื้นที่เพื่อทำนาแต่กลับถูก นายสะอาดฯ และนายนิยมฯ ซึ่งเป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ขัดขวางและกั้นกั้นจึงไม่สามารถเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้ จนเป็นที่มาของการพิพาทกันระหว่างพี่น้อง จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงถือได้ว่านายพลชัยฯ ไม่มีเจตนาละทิ้งที่ดินแต่มีเจตนาประสงค์จะทำประโยชน์ในที่ดินของตน และถ้าหากจะพิจารณาถึงว่า นายพลชัยฯ เพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือนหรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อนายพลชัยฯ ได้นำที่ดินให้บุคคลอื่นทำประโยชน์ ส.ป.ก. จะเชิงเทรา จึงได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ ฉช ๐๐๑๑/๓๘๐ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ เดือนให้ นายพลชัยฯ ปฏิบัติตามระเบียบเข้าทำประโยชน์ แต่การที่นายพลชัยฯ ได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๗ แจ้งให้ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ทราบว่าได้ปฏิบัติตามหนังสือเตือนโดยการเข้าไปคั่นคั่นดินทำเป็นคั่นนาและเข้าไถนาเพื่อเตรียมทำนาในที่ดิน แต่ปรากฏว่า นายสะอาดฯ และนายนิยมฯ ได้พังคั่นนาและไม่ยอมให้

เข้าทำนาในที่ดินดังกล่าว เนื่องจากบุคคลทั้งสองได้ทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงไม่อาจถือว่านายพลชัยฯ เมื่อได้รับหนังสือเตือนแล้วได้มีเจตนาเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือนตามระเบียบแต่อย่างใด ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงไม่อาจถือว่า หลังจากที่ดินนายพลชัยฯ ได้รับจัดที่ดินแล้วได้ยินยอมให้ผู้อื่นเข้าทำประโยชน์และไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือน อันจะเป็นเหตุสั่งให้นายพลชัยฯ สิ้นสิทธิในที่ดินได้

ประเด็นที่ ๓ การสิ้นสิทธิอันมีเหตุจากการขาดคุณสมบัติให้ระบุให้ชัดเจนว่า เป็นกรณีใด เช่น มีที่ดินเกินสิทธิหรือไม่

กรณีตามประเด็นดังกล่าวพิจารณาแล้ว เห็นว่า ในการออกคำสั่งให้นายพลชัยฯ สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ ตามมติ คปจ. ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยอาศัยอำนาจตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ วรรคสาม และจังหวัดมีหนังสือแจ้งให้นายพลชัยฯ ทราบตามหนังสือ ที่ ฉช ๐๐๑๑/๑๐๐๙ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ คปจ.ฉะเชิงเทรา ได้มีมติให้สิ้นสิทธิ โดยอ้างว่า นายพลชัยฯ ไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองแต่ยินยอมให้ผู้อื่นเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน แต่มีได้มีมติให้สิ้นสิทธิฯ โดยอ้างเหตุมีที่ดินเกินสิทธิ ซึ่งทำให้ขาดคุณสมบัติตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ (๓) ค และในประเด็นดังกล่าวได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำนวนที่ดิน ส.ป.ก. ที่นายพลชัยฯ ถูกรองทราบบว่า นายพลชัยฯ ไม่ได้มีที่ดินเกินสิทธิตามระเบียบกำหนด ดังนั้น ประเด็นการพิจารณาอุทธรณ์ของนายพลชัยฯ จึงมีว่า นายพลชัยฯ ได้ยินยอมให้บุคคลอื่นทำประโยชน์ในที่ดินหรือไม่เท่านั้น

ความเห็น ส.ป.ก.

ส.ป.ก. พิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. จากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง จึงรับฟังได้ว่า การที่นายพลชัยฯ กลับเข้ามาทำประโยชน์ในที่ดิน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และได้ชำระค่าเช่าตลอดมา ย่อมถือว่าไม่มีเจตนาละทิ้งที่ดินแต่มีเจตนาประสงค์ที่จะทำประโยชน์ในที่ดินของตน ส่วนในชั้นกระบวนการพิจารณาก่อนมีคำสั่งให้สิ้นสิทธิในที่ดินของ คปจ.ฉะเชิงเทรา เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ ฉช ๐๐๑๑/๓๘๐ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ เตือนให้ นายพลชัยฯ ปฏิบัติตามระเบียบเข้าทำประโยชน์ แต่การที่นายพลชัยฯ ได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๗ แจ้งให้ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ทราบว่า ได้ปฏิบัติตามหนังสือเตือนโดยการเข้าไปดั้นคั่นดินทำเป็นคั่นนาและเข้าไถนาเพื่อเตรียมทำนาในที่ดิน แต่ปรากฏว่า นายสะอาดฯ และนายนิยมฯ ได้พังคั่นนาและไม่ยอมให้เข้าทำนาในที่ดินดังกล่าว เนื่องจากบุคคลทั้งสองได้ทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงไม่อาจถือว่านายพลชัยฯ เมื่อได้รับหนังสือเตือนแล้วมีเจตนาเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือนตามระเบียบ และข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ ในชั้นพิจารณาของ คปจ.ฉะเชิงเทรา ก็ไม่ได้นำมาเป็นเหตุผลประกอบการพิจารณาเพื่อสั่งให้สิ้นสิทธิ ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงไม่อาจถือว่านายพลชัยฯ ได้กระทำการผิดระเบียบโดยการนำที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนให้บุคคลอื่นทำประโยชน์และไม่ปฏิบัติตามหนังสือเตือนตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๗ (๑) ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ และเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ข้อ ๒ ข้อ ๗ และข้อ ๑๐

๒. เห็นว่าอุทธรณ์ฟังขึ้น ควรวินิจฉัยเพิกถอนมติ คปจ. ฉะเชิงเทรา ครั้งที่ ๓/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ เรื่องการให้นายพลชัยฯ สิ้นสิทธิฯ และยกเลิกคำสั่ง คปจ. ฉะเชิงเทรา ที่ ๑/๒๕๕๗ สั่ง ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่อง สั่งให้สิ้นสิทธิฯ และให้เกษตรกรพร้อมบริวาร ออกจากที่ดิน

ประเด็นที่เสนอให้พิจารณา

พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ของนายพลชัยฯ

ความเห็นของคณะกรรมการฯ

ประธาน : ทำไมคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ ให้ฝ่ายเลขานุการพิจารณาประเด็น กรณีมีหลักฐานการสมรสจะเป็นประการใด หากเกษตรกร และบุคคลในครอบครัวเดียวกันมีที่ดินเกิน ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ขาดคุณสมบัติหรือไม่ ซึ่งประเด็นดังกล่าว มีที่มาที่ไปอย่างไร

ฝ่ายเลขานุการ : ได้ปรากฏหลักฐานว่า นางหลินฯ ซึ่งเป็นภริยาของนายพลชัยฯ ได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก.ตามสัญญาเช่าเนื้อที่ประมาณ ๑๙-๑-๒๐ ไร่ และได้ข้อเท็จจริงว่า นายพลชัยฯ ได้ไปทำประโยชน์ในที่ดินมรดกของบิดามารดาเนื้อที่ประมาณ ๓๐ ไร่

ประธาน : ประเด็นกรณีมีหลักฐานการสมรสจะเป็นประการใด หากเกษตรกร และบุคคลในครอบครัวเดียวกันมีที่ดินเกิน ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ขาดคุณสมบัติหรือไม่ ได้มีการตรวจสอบ ข้อเท็จจริงหรือไม่อย่างไร

ฝ่ายเลขานุการ : ในประเด็นดังกล่าวได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า นางหลินฯ ซึ่งเป็นภริยาของนายพลชัยฯ ได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. ตามสัญญาเช่าเนื้อที่ประมาณ ๑๙-๑-๒๐ ไร่ ซึ่งเป็นการได้ที่ดินมาก่อนการสมรสกับนายพลชัยฯ ส่วนที่ดินมรดกของบิดามารดา ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อที่ที่ได้รับมรดกและการเป็นผู้มีสิทธิในที่ดินดังกล่าว

ประธาน : หากสมมติว่าถ้านำที่ดินของสามีและภริยารวมกันซึ่งจะมีเนื้อที่ประมาณ ๕๖-๓-๒๐ ไร่ และถ้านำที่ดินมรดกของบิดามารดาซึ่งมีประมาณ ๓๐ ไร่ มารวมก็จะมีเนื้อที่ประมาณ ๘๖-๓-๒๐ ไร่ ซึ่งมีเนื้อที่เกิน ๕๐ ไร่ กรณีนี้ถือว่าขาดคุณสมบัติหรือไม่ และเนื่องจากเป็นประเด็น ข้อกฎหมาย ดังนั้น ขอยืนยันด้วยว่าขาดคุณสมบัติหรือไม่

ผู้แทน สนง.คณะกรรมการกฤษฎีกา : ในการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ถ้าหากพิจารณาในประเด็นเฉพาะการ ไม่ได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน แต่ต่อมาได้มีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่าขาดคุณสมบัติ ขอเรียนถามว่าก็ไม่ ต้องพิจารณาในประเด็นหลังใช้หรือไม่

ผู้ตรวจราชการ ส.ป.ก. : เฉพาะกรณีรายนี้ การได้รับที่ดินมาภายหลัง ไม่ควรที่จะนำมาเป็นเงื่อนไขในการตัดสิทธิในที่ดินของเกษตรกร เนื่องจาก ส.ป.ก. ได้คัดเลือกเกษตรกรเข้ามาทำประโยชน์และทำสัญญาเช่า เพราะโดยปกติในที่ดินของรัฐถ้ามีการถือครองเกิน ๕๐ ไร่ ก็สามารถจัดให้ได้ตามมาตรา ๓๐ แห่งกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ถ้าเกษตรกรได้เข้ามาตกลงทำสัญญาเช่า

ฝ่ายเลขานุการ : ในการคัดเลือกเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามระเบียบ จะต้องดูข้อเท็จจริงในขณะที่คัดเลือกว่ามีที่ดินอยู่จำนวนเท่าไร เกินสิทธิหรือไม่ การได้ที่ดินมาภายหลังการคัดเลือกที่ผ่านมายังไม่นำมาเป็นเงื่อนไขในการตัดสิทธิเกษตรกร

ผู้แทน สนง. คณะกรรมการกฤษฎีกา : การดำเนินการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรโดยการปฏิรูปที่ดินตามกฎหมาย เห็นว่า จะต้องพิจารณาประกอบด้วยว่า เกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินต้องเป็นเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

เลขาธิการ ส.ป.ก. : ในการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสุดสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินชุดนี้ ควรพิจารณาในประเด็นตามข้อเท็จจริงที่ได้มีการโต้แย้งในอุทธรณ์ของเกษตรกร และประเด็นที่สั่งให้สิ้นสุดสิทธิในที่ดินเป็นสำคัญ

ประธาน : เนื่องจากคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสุดสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินในชุดก่อน ได้ตั้งเป็นประเด็นคำถามทิ้งไว้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนและถือเป็นประเด็นข้อกฎหมายที่มีผลต่อทางปฏิบัติที่สำคัญ จึงจำต้องให้เกิดความชัดเจน

กรณีประเด็นการไม่เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ก่อนที่ คปจ. ฉะเชิงเทราสั่งให้นายพลชัยฯ สิ้นสิทธิได้มีการเตือนให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ แต่นายพลชัยฯ อ้างว่าได้ปฏิบัติตามหนังสือเตือนโดยการเข้าไปต้นคันดินทำเป็นคันนาและเข้าไถนาเพื่อเตรียมทำนาในที่ดิน แต่ปรากฏว่านายสะอาดฯ และนายนิมฯ ได้พังคันนาและไม่ยอมให้เข้าทำนาในที่ดินดังกล่าว เนื่องจากบุคคลทั้งสองได้ทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ กรณีดังกล่าว ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้มีการเยียวยาแก้ไขในเรื่องนี้ หรือไม่ อย่างไร

นิติกร ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา : ได้มีการเตือนให้นายพลชัยฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามระเบียบ แต่ไม่มีการเยียวยาแก้ไข เนื่องจากเป็นเรื่องพิพาทกันระหว่างพี่น้อง

ประธาน : เมื่อนายพลชัยฯ ได้รับหนังสือเตือนแล้ว ปรากฏว่าไม่สามารถเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้ เนื่องจากถูกนายสะอาดฯ และนายนิมฯ ขัดขวาง จากข้อเท็จจริงดังกล่าวในการประชุมของคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบได้พิจารณาข้อเท็จจริงในเรื่องนี้หรือไม่

ฝ่ายเลขานุการ : ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้นำข้อเท็จจริงที่นายพลชัยฯ ไม่สามารถเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้ เนื่องจากถูกนายสะอาดฯ และนายนิมฯ ขัดขวาง เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณา และในชั้นพิจารณาของ คปจ. ฉะเชิงเทราก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเพื่อให้ คปจ. ได้พิจารณาเช่นกัน

นิติกร ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา : ไม่ได้นำข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวเสนอ คปจ. ฉะเชิงเทราเพื่อพิจารณา

ปทจ.ชุมพร : การที่นายพลชัยฯ ไม่สามารถเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้เนื่องจากมีเหตุขัดขวางเป็นเรื่องที่จะต้องให้ คปจ.ได้ฟังข้อเท็จจริงและทบทวนคำสั่งใหม่แต่มีข้อสังเกตว่าถ้ามีเหตุขัดขวางที่เกิดในช่วงอุทธรณ์คงจะอ้างไม่ได้เพราะไม่มีเหตุผล

มติคณะอนุกรรมการฯ

ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม กรณีที่ นายพลชัยฯ ได้ปฏิบัติตามหนังสือเตือนแล้ว แต่ไม่สามารถเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้ เนื่องจากถูกนายสะอาดฯ และนายนิยามฯ ขัดขวาง และกรณีดังกล่าวนายพลชัยฯ แจ้ง ส.ป.ก. จังหวัดทราบแล้ว แต่ไม่มีการนำข้อเท็จจริงเสนอ คปจ. เห็นควรให้รวบรวมข้อเท็จจริงดังกล่าวนำเสนอ คปจ.ฉะเชิงเทรา พิจารณาทบทวนคำสั่งให้สันติวิธีโดยให้ดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

เรื่องที่ ๓.๓ นายสำเนา จันทรประสิทธิ์ อุทธรณ์คำสั่ง คปจ.ฉะเชิงเทรา ที่สั่งให้สันติวิธีการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ข้อเท็จจริง

๑. นายสำเนา จันทรประสิทธิ์ อายุ ๕๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๔ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำแหน่งที่ดินแปลงที่ ๒๔ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๒N๓E เนื้อที่ประมาณ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลลาดกระโทง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามหลักฐานหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑) เลขที่ ๒๗๗ เล่ม ๓ หน้า ๗๗ ออกให้เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๒๖

๒. คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ มีมติให้นายสำเนาฯ สันติวิธีการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน เนื่องจากกระทำการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) โดยไม่ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองเต็มความสามารถและให้บุคคลอื่นเข้าทำประโยชน์

ในการพิจารณาของ คปจ.ฉะเชิงเทรา ได้พิจารณาตามผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ซึ่งที่ดินบริเวณดังกล่าว เดิมนายสุพงษ์ ทองคำ เป็นผู้ถือครองเนื้อที่ประมาณ ๑๘๐ ไร่ ต่อมาได้กระจายสิทธิในที่ดินให้บุคคล ๕ ราย คือ นายเปล่ง แหลมแก้ว แปลงที่ ๒๓ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๒N๓E เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ นายสำเนาฯ แปลงที่ ๒๔ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๒N๓E เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ นางบุญช่วย อยู่สุข แปลงที่ ๒๕ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๒N๓E เนื้อที่ ๒๐-๐-๐๐ ไร่ นายจำลอง จันทรประสิทธิ์ แปลงที่ ๔๘ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๒N๓E เนื้อที่ ๒๗-๒-๔๔ ไร่ และนายสังเวียน ทองสุข แปลงที่ ๕๐ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๒N๓E เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ โดยบุคคลทั้งห้ารายเมื่อได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. แล้วไม่เคยเข้ามายุ่งเกี่ยวและเข้ามาทำประโยชน์ในแปลงที่ดิน ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ที่แท้จริง

คือ นายสุพงษ์ฯ ต่อมานายสุพงษ์ฯ ได้ขายที่ดินแปลงดังกล่าวให้กับบุคคลอื่นอีกหลายกลุ่มเรื่อยมา ซึ่งที่ดินแปลงของนายสำเนาฯ มีนายเปียฯ แซ่ซ่ง และนายฉ้ออัน ทองคำ อ้างการครอบครองและทำประโยชน์ โดยนายเปียฯ อ้างว่าได้ซื้อมาจากนายยุทธ ไม่ทราบนามสกุล เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๒๘ ในราคาไร่ละ ๓,๐๐๐ บาท โดยอ้างว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ตลอดมาจนเมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๔๘ นายเปียฯ ได้มาแจ้ง ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ว่านายฉ้ออันฯ ได้นำรถไถมาไถต้นยูคาลิปตัสที่ตนปลูกไว้ เนื้อที่ประมาณ ๔๐ ไร่ จนมีการดำเนินคดีกันในชั้นศาล และศาลได้มีคำสั่งให้ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ตรวจสอบแนวเขตที่ดิน จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบและติดตามการทำประโยชน์ พร้อมกับได้ส่งหนังสือเชิญนายสำเนาฯ มาพบเจ้าหน้าที่ ซึ่งนายสำเนาฯ มาพบและแจ้งว่าตนได้ครอบครองและทำประโยชน์ต่อเนื่องตลอดมา นับแต่ได้รับที่ดินจากนายสุพงษ์ฯ เมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๑๘ แต่จากการตรวจสอบและติดตามการทำประโยชน์ของ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ประกอบกับการให้ถ้อยคำของบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครองท้องที่ ปรากฏว่านายสำเนาฯ ไม่เคยเข้าทำประโยชน์และยุ่งเกี่ยวกับแปลงที่ดินที่ได้รับการจัดแต่อย่างใด

สำหรับการฟ้องร้องตามคดีหมายเลขดำที่ ๘๔๖/๒๕๔๗ ระหว่างนายเปียฯ โจทก์ นายฉ้ออันฯ จำเลย ในความผิดอาญฐานบุกรุกและทำให้เสียทรัพย์ คู่กรณีสามารถตกลงกันได้ โจทก์ถอนฟ้องแล้ว ต่อมาประมาณเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๘ นายสมศักดิ์ โชตตัน บุตรของนายเปียฯ ได้มาแจ้งเจ้าหน้าที่ว่า นายฉ้ออันฯ กับพวก ได้เข้าไปไถในที่ดินแปลงดังกล่าว ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบพบกลุ่มบุคคลกำลังดำเนินการไถดินอยู่ จึงได้แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอสนามชัยเขต พร้อมกับแจ้งให้กลุ่มบุคคลดังกล่าว ระวังการดำเนินการไว้ก่อน จนกว่าจะสามารถพิสูจน์สิทธิในที่ดินได้

๓. คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ ได้พิจารณาทบทวนมติที่ประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ เรื่อง สั่งให้เกษตรกรคืนสิทธิการทำประโยชน์ในที่ดิน เนื่องจากนายสำเนาฯ ได้ร้องเรียนต่อหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ได้รับสิทธิในที่ดินตามที่ได้รับการจัด ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา จึงได้เชิญคู่กรณีเข้าร่วมการพิจารณาของ คปจ.ฉะเชิงเทรา เพื่อเป็นการประกันความเป็นธรรมตามที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ กำหนด ซึ่ง คปจ.ฉะเชิงเทรา มีมติให้เกษตรกรรายนายสำเนาฯ คืนสิทธิตามมติ คปจ.ฉะเชิงเทรา ครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

๔. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา มีหนังสือที่ ฉช ๐๐๑๑/๙๙๘ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ แจ้งนายสำเนาฯ เพื่อให้รับทราบมติ คปจ.ฉะเชิงเทรา และคำสั่ง คปจ.ฉะเชิงเทรา ที่ ๓/๒๕๔๘ สั่ง ณ วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๘ ที่มีมติและคำสั่งให้นายสำเนาฯ คืนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามหลักฐาน ส.ป.ก.๔-๐๑ เลขที่ ๒๗๗ แปลงที่ ๒๔ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๒๓๓E เนื้อที่ประมาณ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ตำบลลาดกระโทง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา และให้ออกจากที่ดิน พร้อมแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ให้นายสำเนาฯ ทราบ

๕. นายสำเนาฯ ได้ยื่นหนังสือฉบับลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ อุทธรณ์คำสั่งให้คืนสิทธิ โดยแจ้งว่าได้รับทราบคำสั่งดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ จึงอุทธรณ์คำสั่งให้คืนสิทธิ

ของ คปจ.ฉะเชิงเทรา ครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ และครั้งที่ ๓/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ ดังนี้

๕.๑. ตนได้รับที่ดินจากนายสุพงษ์ ซึ่งเป็นพี่เขย นายสุพงษ์ ได้ครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินโดยปลูกมันสำปะหลังมาก่อนที่ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา จะเข้ามาดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตพื้นที่นี้ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นายสุพงษ์ จึงมอบสิทธิที่ดินให้แก่ตน จำนวน ๕๐ ไร่ ได้รับอนุญาตจาก ส.ป.ก. เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๖ และได้ทำประโยชน์ในที่ดินตลอดมา

๕.๒ ปี พ.ศ.๒๕๓๑ นายสุพงษ์ มีปัญหาด้านการเงินและได้กู้เงินจากนายจรรยาพาพานิช โดยตนเองยินยอมให้นายจรรยา ทำประโยชน์ในที่ดินจนกว่าจะใช้เงินกู้ หมดภายใน ๑ ปี เห็นว่าเป็นเงื่อนไขที่พอจะช่วยเหลือได้ เพราะตนได้รับที่ดินจากนายสุพงษ์มาไม่ได้เสียค่าใช้จ่าย แต่นายจรรยา ได้ให้นายยุทธ ไม่ทราบนามสกุล เป็นผู้ดูแล นายยุทธ ได้ให้นายเปียฯ เข้าทำประโยชน์ ต่อมานายยุทธตาย นายเปียฯ จึงอ้างสิทธิว่าได้ซื้อมาจากนายยุทธฯ ซึ่งนายเปียฯ ทราบว่านายยุทธ เป็นเพียงผู้ดูแลที่ดินของนายจรรยา เท่านั้น และไม่มีหลักฐานการซื้อขายแต่อย่างใด

๕.๓ เห็นว่าแม้นายสุพงษ์ฯ จะนำเงินไปใช้หนี้ นายเปียฯ ก็ไม่ยอมคืนที่ดินแก่ตน ปลายปี พ.ศ.๒๕๔๗ ตนจึงได้จ้างให้นายฉอ้อนฯ ซึ่งมีภริยาและเป็นน้องชายนายสุพงษ์ฯ เข้าไปไถ่ที่ดินเพื่อปลูกมันสำปะหลัง ปรากฏว่านายเปียฯ เข้ามาห้ามและแจ้งความดำเนินคดีกับนายฉอ้อนฯ ขอให้ทำลายทรัพย์ ต่อมาในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๘ ตนได้นำรถไถนาไปไถที่ดินอีกครั้งหนึ่ง ถูกเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา บอกให้หยุดและนำป้ายของ ส.ป.ก. ห้ามทำประโยชน์มาปักไว้ในที่ดินแปลงดังกล่าว

๕.๔ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๘ ตนได้ทำหนังสือขอความเป็นธรรมกับ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา แต่ปรากฏว่า คปจ.ฉะเชิงเทรา ได้ประชุมเพิกถอนสิทธิของตน เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ โดยไม่ได้มีการติดต่อหรือแจ้งผลให้ตนทราบ จนถึงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ จึงได้ร้องขอความเป็นธรรมต่อผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๔๘ ตนได้รับวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ เพื่อให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง ปรากฏว่า คปจ.ฉะเชิงเทรา ได้พิจารณาเรื่องไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ จึงทำให้ตนไม่สามารถที่จะนำหลักฐานมาแสดงข้อเท็จจริง เพื่อพิสูจน์สิทธิในที่ดินประกอบการพิจารณาของ คปจ.ฉะเชิงเทรา

๕.๕ ตนยินยอมขอใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้แก่นายจรรยา โดยผ่านทางนายสุพงษ์ฯ เพื่อให้มีสิทธิโดยชอบในการกลับเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงนี้ ไม่ใช่เป็นสิทธิของนายเปียฯ

๕.๖ การดำเนินการของ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ไม่ได้มีการแจ้งให้ทราบว่า การดำเนินการที่ผ่านมาของตนไม่ถูกต้องและจะต้องทำอย่างไร ในรายงาน คปจ.ฉะเชิงเทรา ความเห็นของ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา มีเหตุอ้างว่า เรื่องนี้ได้มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลแล้ว จึงไม่ต้องเตือน เพื่อให้ดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบฯ จึงเห็นว่ามีเจตนาที่จะกลั่นแกล้งตน และการแจ้งเตือนเป็นสาระสำคัญของการเพิกถอนสิทธิ แต่ตนไม่ได้รับการแจ้งเตือนกับถูกปิดบังขั้นตอนการดำเนินการของ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา

ระเบียบและกฎหมาย

๑. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายมาตรการ ข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. ตลอดจนการควบคุมการบริหารงานของ ส.ป.ก. รวมทั้งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตลอดจนแบบสัญญาเช่าและเช่าซื้อที่จะทำกับเกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน

มาตรา ๓๖ ทวิ บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ใดๆ ที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยประการอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่ให้ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุและให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ยกอายุความครอบครองขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับ ส.ป.ก. ในเรื่องที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเช่าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

ข้อ ๗. เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับมอบที่ดินให้เช่าทำประโยชน์ในที่ดินมีหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๑) ต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองเต็มความสามารถและไม่นำที่ดินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้บุคคลอื่นไม่ว่าจะโดยการขาย ให้เช่า หรือเช่าทำประโยชน์หรือโดยพฤติกรรมใดๆ ที่แสดงให้เห็นในลักษณะนั้น

ข้อ ๘ หากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรกระทำการฝ่าฝืนข้อ ๗ ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือเตือนให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรละเว้นการกระทำหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือทำให้ที่ดินกลับสู่สภาพเดิม ภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ ต่อไป

ในกรณีที่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้อนุญาตทำประโยชน์ในที่ดินไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนไปยังบุคคลอื่น หรือกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกรณีหนึ่งกรณีใดในข้อ ๗ และไม่สามารถหาตัวได้พบให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ ได้โดยมิต้องมีการเตือน

ข้อ ๑๑ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสิ้นสิทธิการเช่าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก. ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๔) ไม่ปฏิบัติตามความในข้อ ๗ และไม่ปฏิบัติตามคำเตือนในข้อ ๘

ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก.พิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. ที่ดินแปลงนี้ เดิมนายสุพงษ์ฯ เป็นผู้ถือครองที่ดิน นายสุพงษ์ฯ ได้แสดงความประสงค์โดยสมัครใจเพื่อลดขนาดการถือครองที่ดินให้เป็นไปตามกฎหมาย และมีนายสำเนาฯ เป็นผู้รับกระจายสิทธิได้แสดงเจตนาขอรับการพิจารณาคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ซึ่ง คปจ. ฉะเชิงเทรา ได้พิจารณาคัดเลือกให้นายสำเนาฯ เข้าทำประโยชน์ ตามระเบียบ คปจ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕ ออกตามความในพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ มาตรา ๑๙ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๕

๒. จากพยานเอกสารและพยานบุคคล ฟังได้ว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวนายสุพงษ์ฯ ได้นำไปเป็นหลักประกันเงินกู้ ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๑ ระหว่าง นายสุพงษ์ฯ ผู้กู้ กับนายจรูญฯ ผู้ให้กู้ ในวงเงิน ๖๕๐,๐๐๐ บาท ภายหลังมีการแย่งสิทธิการครอบครองหลายราย ได้แก่ นายเปียฯ อ้างว่าเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๘ ได้ซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวจากนายยุทธ ไม่ทราบนามสกุล (ผู้ดูแลที่ดินของนายจรูญฯ) โดยได้ครอบครองและทำประโยชน์ตลอดมา นายจำลอง วัลลำนนท์ เข้าทำประโยชน์ โดยปลูกยางพารา ซึ่งได้ซื้อจากนายเปียฯ บางส่วน เนื้อที่ ๓๐ ไร่ นายฉอ้อนฯ อ้างสิทธิตามคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๘๔๖/๒๕๔๗ ระหว่างนายเปียฯ โจทก์ นายฉอ้อนฯ จำเลย ซึ่งคู่กรณีได้ตกลงแบ่งที่ดินคนละส่วนเนื้อที่ประมาณ ๒๕ ไร่ และนายจรูญฯ ขอเข้าทำประโยชน์ สืบเนื่องจากนายสุพงษ์ฯ ได้นำที่ดินแปลงดังกล่าวมาเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ จนกว่าทายาทนายสุพงษ์ฯ จะชำระหนี้ ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๑ จนครบถ้วน จึงเห็นว่า เมื่อ คปจ.ฉะเชิงเทรา ได้พิจารณาและจัดสรรให้นายสำเนาฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวตามระเบียบและกฎหมายแล้ว บุคคลที่ไม่ได้รับจัดสรรที่ดินจาก คปจ.ฉะเชิงเทรา ไม่มีสิทธิแย่งการครอบครองจากผู้ที่ได้รับจัดสรร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๕๗ ได้ เพราะที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ของ ส.ป.ก. เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามมาตรา ๓๖ ทวิ แห่ง พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ ประกอบกับมาตรา ๓๗ ได้วางหลักไว้ว่า ห้ามไม่ให้บุคคลโดยอายุความครอบครองขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับ ส.ป.ก. ในเรื่องที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้

๓. จากหลักฐานสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๑ ระหว่าง นายสุพงษ์ฯ ผู้กู้ กับนายจรูญฯ ข้อ ๔ ระบุว่า “.....ผู้กู้ได้นำที่ดินจำนวน ๑๘๐ ไร่ ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๖ ตำบลลาดกระโทง อำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มอบให้ไว้แก่ผู้ให้กู้เพื่อยึดเป็นประกันเงินกู้และผู้กู้ขอรับรองว่า ทรัพย์สินที่ได้นำมามอบเป็นประกันนี้เป็นทรัพย์สินของผู้กู้เอง...” ซึ่งนายจรูญฯ และนายสำเนาฯ

ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันสรุปได้ความว่า ที่ดินตามหลักฐาน ส.ป.ก.๔-๐๑ เลขที่ ๒๗๗ แปลงที่ ๒๔ ระบาย ส.ป.ก. ที่ ๒N๓E เนื้อที่ประมาณ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ตำบลลาดกระโทง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัด ฉะเชิงเทรา เป็นหลักทรัพย์ ส่วนหนึ่งที่น่าไปค้ำประกันการกู้ยืมเงินตามสัญญาดังกล่าว จึงฟังได้ว่า นายสุพงษ์ฯ ยังคงเป็นผู้ถือครองที่ดินดังกล่าวอยู่จนถึงปี พ.ศ.๒๕๓๑

๔. การที่ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ตรวจสอบแล้วเห็นว่านายสุพงษ์ฯ มีเจตนาหลีกเลี่ยง กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้ง เป็นเหตุให้ คปจ.ฉะเชิงเทรา พิจารณาคัดเลือกให้นายสำเนาฯ เข้าทำประโยชน์ ในที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อ คปจ.ฉะเชิงเทรา ซึ่งมีอำนาจในการจัดที่ดินตามกฎหมายได้รับ ทราบถึงเหตุแห่งการเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ดิน ตลอดจนข้อเท็จจริงทั้งหลาย ทั้งปวงที่เป็นเครื่องประกอบในการตัดสินใจใช้ดุลยพินิจแล้ว ไม่ดำเนินการเพิกถอนคำสั่งอนุญาต ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ไม่ชอบของนายสำเนาฯ ดังนั้น นายสำเนาฯ จึงยังคงเป็นเกษตรกรผู้ได้รับ อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามระเบียบและกฎหมายของ ส.ป.ก. อยู่

๕. พิจารณาการทำประโยชน์ในที่ดินของนายสำเนาฯ เห็นว่า ตามบันทึกถ้อยคำของ นายเฉลิมเกียรติ ศรีเสาวคนธร กำนันตำบลลาดกระโทง ฉบับลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๘ ให้ถ้อยคำ ว่าตนได้เข้ามาอยู่อาศัยในเขตอำเภอสนามชัยเขต เมื่อประมาณ ปี พ.ศ.๒๕๒๔ จนถึงปัจจุบัน ที่ดินแปลงดังกล่าวมีนายเปีย ไม่ทราบนามสกุล เป็นผู้เข้าทำประโยชน์ จนกระทั่งต้นปี พ.ศ.๒๕๔๖ นายเปียฯ มีปัญหาเรื่องที่ดินกับนายฉ้อฯ และในปีเดียวกัน นายเปียฯ ขายที่ดินให้นายจำลอง วัลลภานนท์ เนื้อที่ ๓๐ ไร่ ซึ่งบุคคลทั้งสามมีปัญหาพิพาทกันในเรื่องที่ดินแปลงดังกล่าว และตามรายงานกระบวนการพิจารณาคดีของศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา คดีหมายเลขดำที่ ๘๔๖/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ นายฉ้อฯ ให้การต่อศาลว่าตนเป็นผู้รับจ้างนายสำเนาฯ เข้าไปไถ่ที่ดิน และขุดหลุมในที่ดินของนายสำเนาฯ ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๔๘ มีปัญหาพิพาทเรื่องที่ดินหลายกลุ่ม ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา จึงได้นำป้ายไปปักไว้ไม่ให้บุคคลใดเข้าไปครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งรวมทั้ง นายสำเนาฯ ดังนั้น จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ จึงยังฟังไม่ได้ว่า นายสำเนาฯ มีเจตนาละทิ้งไม่ทำประโยชน์ ในที่ดินแปลงดังกล่าว

๖. ได้ตรวจสอบกระบวนการพิจารณาทางปกครองในการออกคำสั่งให้สันติธิการเข้า ทำประโยชน์ในที่ดินของ คปจ.ฉะเชิงเทรา เห็นว่าในการพิจารณาเพื่อสั่งให้สันติธิการ ตามระเบียบ คปจ. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) ข้อ ๘ และข้อ ๑๑(๔) ซึ่งวางหลักสรุปได้ว่า เกษตรกรสันติธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับ มอบที่ดินจาก ส.ป.ก. กรณีไม่ปฏิบัติตามความในข้อ ๗ กล่าวคือ ต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง เต็มความสามารถ และไม่นำที่ดินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้บุคคลอื่นไม่ว่าจะโดยการขาย ให้เช่า หรือเข้าทำประโยชน์ หรือโดยพฤติกรรมใดๆ ที่แสดงให้เห็นในลักษณะนั้น และไม่ปฏิบัติตามคำเตือน ในข้อ ๘ เมื่อปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือเตือนให้เกษตรกรละเว้นการกระทำหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือทำให้ที่ดินกลับสู่สภาพเดิมภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่

มีเหตุอันสมควร ทั้งนี้ ยกเว้นกรณีที่เกษตรกรได้โอนการทำประโยชน์ในที่ดินไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ไปยังบุคคลอื่น หรือกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกรณีหนึ่งกรณีใดในข้อ ๗ และไม่สามารถหาตัว ได้พบก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ โดยเสนอ คปจ. มีมติให้เกษตรกรสืบลิทธิได้โดยไม่ต้องมีการเตือน ดังนั้น จากข้อกฎหมายดังกล่าวจึงเห็นว่า การเตือนต้องทำเป็นหนังสือแจ้งไปยังผู้มีอำนาจปัจจุบันของ เกษตรกร และกรณีของข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ไม่อยู่ในข้อยกเว้นที่ไม่ต้องมีการเตือนตามระเบียบฯ ดังนั้น คำอุทธรณ์ประเด็นนี้ของนายสำเนาฯ จึงฟังขึ้น

๗. เห็นควรให้ คปจ. ฉะเชิงเทรา พิจารณาทบทวนมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ และครั้งที่ ๓/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ ที่สั่งให้เกษตรกร รายงานนายสำเนาฯ สืบลิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน เนื่องจากกระบวนการพิจารณาทางปกครองของ คปจ. ฉะเชิงเทรา ไม่เป็นไปตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับ ที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ (๔)

ประเด็นที่เสนอให้พิจารณา

พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้สืบลิทธิฯ ของนายสำเนาฯ จันทร์ประสิทธิ์

ความเห็นคณะกรรมการ

ประธาน : เมื่อได้ฟังข้อเท็จจริงตามที่ฝ่ายเลขานุการชี้แจงแล้วย่อมแสดงว่า ตามระเบียบได้กำหนดขั้นตอนหรือกระบวนการสั่งให้สืบลิทธิไว้ กล่าวคือ ก่อนที่ คปจ. จะสั่งให้สืบลิทธิ จะต้องมีการหนังสือเตือนให้เกษตรกรกลับเข้าทำประโยชน์ในที่ดินและต้องเปิดโอกาสให้ชี้แจงข้อเท็จจริง ภายในระยะที่กำหนด แต่ถ้ามิได้มีหนังสือเตือนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ย่อมทำให้กระบวนการ สั่งให้สืบลิทธิไม่ชอบ ดังนั้น จึงขอถามที่ประชุมว่า หากเกษตรกรรายนี้อุทธรณ์ฟังขึ้น และมีการ รายงาน คปก. เพื่อทราบ คปก. จะสั่งอย่างไร เพราะเท่าที่ดูฝ่ายเลขานุการเสนอให้ คปจ. ฉะเชิงเทรา พิจารณาทบทวนมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ และครั้งที่ ๓/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ ที่สั่งให้นายสำเนาฯ สืบลิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน คปก. จะมีคำสั่ง ดังกล่าวได้หรือไม่ ขอความชัดเจน

ฝ่ายเลขานุการ : ที่ผ่านมามีการพิจารณาในเนื้อหาอุทธรณ์ ถ้าอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น คปก. จะวินิจฉัยยืนตามคำสั่ง คปจ. แต่ถ้าอุทธรณ์ฟังขึ้น คปก. จะมีคำสั่งกลับคำสั่ง คปจ. แต่กรณีรายนี้ เป็นเรื่องกระบวนการสั่งให้สืบลิทธิไม่ชอบและยังไม่มีกรณีนี้เข้าที่ประชุม คปก. เพื่อพิจารณาออก คำสั่ง แต่โดยหลักการแล้วเห็นว่า คปก. น่าจะสั่งให้ คปจ. ได้พิจารณาทบทวนคำสั่งได้ ซึ่งในเรื่องนี้ ก็ขอเรียนถามผู้แทน สนง. คณะกรรมการกฤษฎีกาว่า คปก. ควรจะสั่งอย่างไรจึงจะถูกต้องตามกฎหมาย

ประธาน : ให้ฝ่ายเลขานุการไปดูอำนาจหน้าที่ คปก. ในการออกคำสั่งมาให้ชัดเจนว่า คปก. ควรจะสั่งอย่างไรให้ถูกต้องตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และตามที่ฝ่ายเลขานุการได้ตั้งประเด็นไว้ เกี่ยวกับการกระจายสิทธิการถือครองของ นายสุพงษ์ฯ ให้แก่ นายสำเนาฯ ซึ่งมีเจตนาหลีกเลี่ยง กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรืออาจมองได้ว่าเป็นนิติกรรมอำพราง แต่เมื่อ

ประเด็นดังกล่าวข้อเท็จจริงยังไม่มี ความชัดเจนว่าความจริงเป็นอย่างไร และข้อเท็จจริงดังกล่าวมิได้ตั้ง เป็นประเด็นหลักในการพิจารณาอุทธรณ์ ดังนั้น ในขั้นนี้ประเด็นซึ่งคณะกรรมการจะต้องพิจารณาจึง มีเพียงว่า คปจ.มีคำสั่งให้ลั่นสิทธิเนื่องจากเห็นว่าเกษตรกรไม่ทำประโยชน์ในที่ดินเท่านั้น แต่อย่างไรก็ ตามในเรื่องนี้จังหวัดจะต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ชัดเจน ซึ่งหากจังหวัดได้ตรวจสอบแล้วปรากฏ ข้อเท็จจริงว่าการกระจายสิทธิการถือครองเป็นเพียงการแสดงเจตนาเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายหรือเป็น นิติกรรมอำพราง ก็ขอให้จังหวัดดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดต่อไป

ผู้แทน สนง. คณะกรรมการกฤษฎีกา : ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระจายสิทธิการถือ ครองซึ่งมีเจตนาหลีกเลี่ยงกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เห็นว่าเป็นกระบวนการ จัดที่ดินไม่ชอบมาตั้งแต่ต้น ซึ่งสามารถที่จะดำเนินการเพิกถอนคำสั่งให้มีผลย้อนหลังได้ ซึ่งถ้า เป็นอย่างนี้แล้วการพิจารณาในประเด็นว่า คปจ.มีคำสั่งให้ลั่นสิทธิเนื่องจากเห็นว่าเกษตรกรไม่ทำ ประโยชน์ในที่ดินก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณา และถ้าจะพิจารณาไปเฉพาะประเด็นการไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน โดยไม่พิจารณาประเด็นการกระจายสิทธิการถือครองไม่ชอบ ย่อมทำให้กระบวนการสั่งให้ลั่นสิทธิ ในจุดนี้ขาดช่วงไป แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อกรอบการพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจ เพียงพิจารณาในประเด็นที่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากจังหวัดซึ่งเป็นการตั้งประเด็นมาตั้งแต่ต้น ก็ไม่ขัดข้อง

ผู้ตรวจราชการ ส.ป.ก. : ตามประเด็นที่ผู้แทน สนง.คณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นห่วงนั้น เห็นว่า ในกระบวนการจัดที่ดินของ ส.ป.ก. ถือว่าได้มีกระบวนการคัดเลือกเกษตรกรเข้า ทำประโยชน์ในที่ดินที่ชัดเจน และหลังจากคัดเลือกแล้วก็มีกระบวนการติดตามการทำประโยชน์ ซึ่งถ้า ปรากฏข้อเท็จจริงว่าถ้าเกษตรกรไม่ทำประโยชน์ก็จะต้องมีการแจ้งเตือนและสั่งให้ลั่นสิทธิได้ ดังนั้น กระบวนการจัดที่ดินถือว่ามีขั้นตอนที่ชัดเจนอยู่แล้ว

ประธาน : ตามประเด็นที่ทางผู้แทน สนง.คณะกรรมการกฤษฎีกาชี้แจง ส.ป.ก. จะต้องรับไว้เป็นข้อสังเกตเพื่อพิจารณาดำเนินการ

มติคณะกรรมการ

ยกคำสั่ง คปจ.อะเซิงเทราในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ และครั้งที่ ๓/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ ที่สั่งให้เกษตรกรรายนายสำเนาฯ ลั่นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน มูลเหตุเนื่องจากกระบวนการพิจารณาทางปกครองของ คปจ. อะเซิงเทรา ไม่เป็นไปตามระเบียบ คปก.ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน จากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ (๔)

เรื่องที่ ๓.๔ นายปรีชา ทรัพย์ธนคานต์ อุทธรณ์คำสั่ง คปจ.เชียงใหม่ ที่สั่งให้สันสิทธิการเข้า
ทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ข้อเท็จจริง

๑. นายปรีชา ทรัพย์ธนคานต์ อายุ ๖๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๙/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลป่าแดด
อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน
โครงการที่จำแนก ป่าแม่ขาน-แม่วาง ตามมติ คปจ.เชียงใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๕
เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๑ แปลง ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งปี อำเภอมะนัง จังหวัด
เชียงใหม่ ตำแหน่งที่ดินแปลงที่ ๒ กลุ่มที่ ๗๐ เนื้อที่ประมาณ ๑-๐-๘๖ ไร่ ตามหลักฐานหนังสือ
อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑) สารบัญชีเลขที่ ๕๓๔ เล่ม ๖ หน้า ๓๔
ออกให้เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕

๒. คปจ.เชียงใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗
มีมติเห็นชอบให้เกษตรกรรายนายปรีชา สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าว เนื่องจาก
ขาดคุณสมบัติการเป็นเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒
มาตรา ๕ ระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิ
ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๔ และระเบียบ คปก.ว่าด้วยการให้
เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้า
ทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๑๑ (๓) ข และ
คปจ.เชียงใหม่ ได้มีคำสั่ง ที่ ๑/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๗ สั่งให้สันสิทธิและให้
นายปรีชา พร้อมบริวารออกจากที่ดินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่คำสั่งมีผลใช้บังคับ

ในการพิจารณาของ คปจ.เชียงใหม่ มีมูลเหตุจากกรณีที่ ส.ป.ก. แจ้งให้จังหวัดเชียงใหม่
ตรวจสอบคุณสมบัติผู้ได้รับเอกสาร ส.ป.ก.๔-๐๑ ในพื้นที่ที่ได้รับหนังสือร้องเรียน จากราชากร
ซึ่ง ส.ป.ก.เชียงใหม่ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว พบว่านายปรีชา ผู้ได้รับเอกสาร ส.ป.ก.๔-๐๑
เป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน จำกัด ป.คอนวอย ทรานสปอร์ต สำนักงานแห่งใหม่
ตั้งอยู่เลขที่ ๑/๙๕ หมู่ที่ ๙ ตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ทะเบียนเลขที่ จบ.๓๓๖
จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๘ จึงเป็นผู้เข้าข่ายอยู่ในหลักเกณฑ์ที่พิจารณาสั่งให้สันสิทธิ
เพราะขาดคุณสมบัติ ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๓. นายปรีชา มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่ง
คปจ.เชียงใหม่ ที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๗ และ ส.ป.ก.เชียงใหม่รับคำอุทธรณ์ดังกล่าว
เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ซึ่งได้อุทธรณ์โต้แย้งดังนี้

๓.๑ ตนและพวกรวม ๕ คน ได้ซื้อที่ดินบริเวณดังกล่าวจากนายยอด วรรณแสน
เมื่อปี ๒๕๓๔ เนื้อที่ประมาณ ๘ ไร่ ในราคา ๕๖,๐๐๐ บาท ตามหลักฐานสำเนาหนังสือสัญญาซื้อขาย
สิทธิครอบครองที่ดินฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ และเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๗
นายสวัสดิ์ วรรณศรี ได้สำรวจและรังวัดแบ่งแยกที่ดิน ตามส่วนคนละ ๑-๐-๘๖ ไร่ ส.ป.ก. ได้ออก

เอกสาร ส.ป.ก.๔-๐๑ ให้เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕ แต่ตนได้ซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวมาก่อนที่ทางราชการได้ประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อปี ๒๕๓๗ และปี ๒๕๔๐

๓.๒ ที่ดินแปลงดังกล่าวมีสภาพแห้งแล้งมาก ทำประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมแล้ว มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย จึงได้ประกอบอาชีพธุรกิจ โดยขายข้าวสารและปูนซีเมนต์ ซึ่งจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด เพราะมีการะเลียงคูรอบครัว เมื่อบุตรสาวจบการศึกษาแล้ว ได้ส่งมอบธุรกิจดังกล่าวให้ดำเนินการแทน โดยตนเองมีเพียงแต่ชื่อเป็นผู้ประกอบการเท่านั้น และได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยทำสวน เนื้อที่ประมาณ ๖ ไร่เศษ (ปลูกมังคุด ทุเรียน) ที่ดินตั้งอยู่ตำบลพริ้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี และเนื้อที่ประมาณ ๘ ไร่เศษ (ปลูกยางพารา) ที่ดินตั้งอยู่ตำบลคมบาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

๔. คณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ มีมติให้ยกอุทธรณ์ เนื่องจากขาดคุณสมบัติการเป็นเกษตรกรตามระเบียบ คปก.ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๑๑ (๓) ต่อมา คปก.ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ มีมติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสุดสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อพิจารณา ก่อนนำเสนอ คปก. พิจารณา

๕. คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสุดสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินพิจารณาคำอุทธรณ์ของนายปรีชาฯ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่ประชุมมีมติให้ฝ่ายเลขานุการตรวจสอบข้อมูลปัจจุบันและนำเสนอพิจารณาอีกครั้ง

๖. ส.ป.ก. โดย ส.ป.ก.เชียงใหม่ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ดังนี้

๖.๑ บันทึกถ้อยคำพยานบุคคล ๒ ราย

- นายบุญส่ง ทาตัน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งปี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ให้ถ้อยคำว่า นายปรีชาฯ คงเป็นผู้ถือครองที่ดิน ไม่ได้ขายให้ใคร ไม่มีการทำประโยชน์ในที่ดินตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน

- นายสมาน คลื่นไทย เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ให้ถ้อยคำว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวไม่ได้ขายให้ใคร และทราบว่านายปรีชาฯ มีที่ดินแต่ไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน

๖.๒ ตรวจสอบเอกสารจากสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดจันทบุรี พบว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.คอนวอยล์ ทรานสปอร์ต ได้จดทะเบียนเลิกห้างแล้ว เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ แต่ยังไม่ได้จดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี

๖.๓ ตรวจสอบสภาพพื้นที่แปลงที่ดิน ปรากฏว่าปัจจุบันไม่มีสภาพการทำประโยชน์

ระเบียบและกฎหมาย

๑. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒

มาตรา ๔ “เกษตรกร” หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และให้หมายความรวมถึงบุคคลผู้ยากจนหรือผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรมหรือผู้เป็นบุตรของเกษตรกรบรรดาซึ่งไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเองและประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาด้วย

มาตรา ๓๐ บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มาให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ตามขนาดการถือครองในที่ดินดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) จำนวนที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งประกอบเกษตรกรรมอย่างอื่นนอกจากเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตาม (๒)

๒. ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามหนังสือที่ นร ๐๐๖๑/๙๓ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๘ วางหลักไว้ดังนี้

(๑) ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ผู้ที่เป็นเกษตรกรอยู่แล้วตามความเป็นจริง และใช้เวลาส่วนใหญ่ในอาชีพเกษตรกรรมมีอาชีพอื่น ซึ่งเกษตรกรประเภทนี้กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าต้องเป็นเกษตรกรผู้ยากจนแต่อย่างใด

(๒) ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ผู้ที่ยังไม่เป็นเกษตรกร แต่ประสงค์จะเป็นเกษตรกร และมาขอรับการจัด ซึ่งเกษตรกรประเภทนี้จะต้องเป็นผู้ยากจน หรือผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม หรือผู้เป็นบุตรของเกษตรกร และบุคคลดังกล่าวต้องไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๓. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕

ข้อ ๔. ในระเบียบนี้

“เกษตรกร” หมายความว่า

(๑) ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยพิจารณาจากการใช้เวลาส่วนใหญ่ในรอบปีเพื่อประกอบเกษตรกรรมแห่งท้องถื่นนั้น

(๒) ผู้ยากจน ผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม และผู้เป็นบุตรของเกษตรกรที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ข้อ ๖ เกษตรกรผู้ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามข้อ ๕ ได้

ฯลฯ

(๗) เป็นผู้ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนด

๔. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

ข้อ ๑๑ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสืบทอดสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก.ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๓) ขาดคุณสมบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ข. เป็นเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ความเห็น ส.ป.ก.

ส.ป.ก. พิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. จากข้อกำหนด ผู้มีสิทธิได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ จะต้องมีความสอดคล้องตามบทนิยามคำว่า “เกษตรกร” ตามมาตรา ๔ โดยแบ่งเกษตรกรเป็น ๒ ประเภท คือ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งต้องไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ และเกษตรกรจะมีสิทธิได้รับการจัดที่ดินต้องเป็นไปตามมาตรา ๓๐ ซึ่งวางหลักไว้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คปก. กำหนดตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕ กล่าวคือ เกษตรกรผู้ที่จะมีสิทธิได้รับการจัดที่ดินได้จะต้องเป็นผู้มีความสอดคล้องตามข้อ ๖ ของระเบียบฯ ดังกล่าว และเกษตรกรผู้ได้รับคัดเลือกให้ได้รับที่ดินในการจัดจะเป็นผู้ถือครองที่ดินของรัฐอยู่แล้วก็ได้ หากผู้ได้รับการจัดที่ดินของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมขาดคุณสมบัติตามกฎหมายดังกล่าว คปก.ย่อมมีอำนาจสั่งให้คืนสิทธิได้ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๑

๒. กระบวนการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งให้คืนสิทธิรายนายปรีชาฯ เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๓. พยานหลักฐานสามารถรับฟังได้ว่า ขณะที่ คปก.เชียงใหม่ มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๕ คัดเลือกให้นายปรีชาฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแปลงที่ ๒ กลุ่มที่ ๗๐ ตำบลทุ่งปี อำเภอมะนัง นั้น นายปรีชาฯ ได้ประกอบอาชีพอื่น โดยเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน จำกัด ป.คอนวอล์ ทรานสปอร์ต ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๘ เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ.๒๕๔๔ ที่มีการเลิกห้าง ซึ่งการที่ คปก.เชียงใหม่ มีมติคัดเลือกดังกล่าว ถือเป็น

คำสั่งทางปกครองที่ไม่ก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย เหตุเพราะนายปรีชาฯ ขาดคุณสมบัติการเป็นเกษตรกร โดยไม่ได้เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก กล่าวคือ ไม่ได้เป็นเกษตรกรอยู่แล้วตามความเป็นจริงและใช้เวลาส่วนใหญ่ในอาชีพอื่นไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรม จึงไม่ได้เป็นเกษตรกรตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ มาตรา ๔ และมาตรา ๓๐ ประกอบกับระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๖

การที่ คปจ.เชียงใหม่ มีมติคัดเลือกนายปรีชาฯ โดยสำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่าเป็นเกษตรกร แม้ห้างหุ้นส่วน จำกัด ป.คอนวอย ทรานสปอร์ต ได้จดทะเบียนเลิกห้างและนายปรีชาฯ จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมในภายหลัง ย่อมไม่ทำให้คุณสมบัติในการเป็นเกษตรกรที่จะมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน มีผลสมบูรณ์ย้อนหลังแต่ประการใด จึงเห็นว่า คปจ.เชียงใหม่ มีอำนาจที่จะสั่งให้นายปรีชาฯ สิ้นสิทธิในที่ดินแปลงดังกล่าวได้ ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๑

๔. เห็นควรวินิจฉัยยืนตามมติ คปจ.เชียงใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ ให้นายปรีชาฯ สิ้นสิทธิในที่ดินแปลงดังกล่าว

ประเด็นที่เสนอให้พิจารณา

พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ของนายปรีชาฯ

ความเห็นคณะกรรมการฯ

ประธาน : กรณีเป็นการให้สิทธินายปรีชาฯ แล้ว แต่ตัดสิทธิเนื่องจากขาดคุณสมบัติ

ผู้แทน สนง.คณะกรรมการกฤษฎีกา : ประเด็นการพิจารณา ตอนแรกได้พิจารณาแล้วว่า นายปรีชาฯ ไม่มีสิทธิได้รับที่ดิน แต่ได้ให้สิทธินั้นไป ต้องมีการเพิกถอนสิทธิที่ได้รับนั้นตั้งแต่ต้น มิใช่ว่าพิจารณาสินทรัพย์หลังการเข้าทำประโยชน์แล้ว ซึ่งควรพิจารณาควบคู่กัน

ฝ่ายเลขานุการ : ในกรณีดังกล่าวเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่กำหนดไว้ในระเบียบ คปก. ในข้อ ๑๑(๓) เป็นเหตุให้เกษตรกรสิ้นสิทธิ เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการคัดเลือกเกษตรกรฯ ในเรื่องการมีสัญชาติไทย การเป็นเกษตรกร ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และการมีที่ดินเป็นของตนเอง กรณีการจัดที่ดินโดยสำคัญผิดเพราะขาดคุณสมบัติมีระเบียบกำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้ตัดสิทธิกรณีดังกล่าวได้

ประธาน : กรณีประเด็นเรื่องคุณสมบัติของบุคคล ที่ไม่มีสิทธิตั้งแต่ต้น เมื่อขั้นตอนการสั่งให้สิ้นสิทธิเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทุกอย่าง และ คปจ. ซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งให้สิ้นสิทธิและมีเหตุผลในการสั่ง แม้ได้ยื่นอุทธรณ์โดยอ้างเหตุว่าสภาพได้เปลี่ยนแปลงเป็นเกษตรกรและเลิกห้างแล้ว อีกทั้งได้เข้าทำประโยชน์แล้วก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ ซึ่งสิทธินั้นจะต้องมีมาตั้งแต่แรก

มติคณะอนุกรรมการ

ยืนตามมติ คปจ.เชียงใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ ให้นายปรีชา สันสิทธิในที่ดิน แปลงที่ ๒ กลุ่มที่ ๗๐ เนื้อที่ประมาณ ๑-๐-๘๖ ไร่ ตามหลักฐาน ส.ป.ก. ๔-๐๑ เลขที่ ๕๓๔ อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่ มูลเหตุเนื่องจากขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ มาตรา ๔ ระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๔ และระเบียบ คปก.ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๑๑ (๓) ข

เรื่องที่ ๓.๕ นางระเบียบหรือหทัยชนม์ ศิริไกรวัฒนาวงศ์ อุทธรณ์คำสั่ง คปจ.เชียงใหม่ ที่สั่งให้ สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ข้อเท็จจริง

๑. นางระเบียบหรือหทัยชนม์ ศิริไกรวัฒนาวงศ์ อายุ ๕๒ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินโครงการที่จำแนกฯ ป่าแม่ขาน-แม่ว่าง ตามมติ คปจ.เชียงใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๙-๒-๘๐ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่ หมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งปี่ อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

๑.๑ แปลงที่ ๔ กลุ่มที่ ๗๐ เนื้อที่ประมาณ ๑-๒-๔๘ ไร่ ตามหลักฐานหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑) สารบัญทะเบียนเลขที่ ๕๓๖ เล่ม ๖ หน้า ๓๖ ออกให้เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕

๑.๒ แปลงที่ ๘ กลุ่มที่ ๗๐ เนื้อที่ประมาณ ๒-๐-๓๒ ไร่ ตามหลักฐานหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑) สารบัญทะเบียนเลขที่ ๕๔๐ เล่ม ๖ หน้า ๔๐ ออกให้เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕

๑.๓ แปลงที่ ๑๑ กลุ่มที่ ๗๐ เนื้อที่ประมาณ ๒-๐-๖๗ ไร่ ตามหลักฐานหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑) สารบัญทะเบียนเลขที่ ๕๔๓ เล่ม ๖ หน้า ๔๓ ออกให้เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕

๑.๔ แปลงที่ ๑๔ กลุ่มที่ ๗๐ เนื้อที่ประมาณ ๑-๒-๒๙ ไร่ ตามหลักฐานหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑) สารบัญทะเบียนเลขที่ ๕๔๖ เล่ม ๖ หน้า ๔๖ ออกให้เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕

๑.๕ แปลงที่ ๑๖ กลุ่มที่ ๗๐ เนื้อที่ประมาณ ๒-๐-๖๗ ไร่ ตามหลักฐานหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑) สารบัญทะเบียนเลขที่ ๕๔๗ เล่ม ๖ หน้า ๔๗ ออกให้เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕

๒. คปจ.เชียงใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ มีมติเห็นชอบให้เกษตรกร รายงานระเบียบหรือหทัยชนมฯ สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินทั้งห้าแปลงดังกล่าว เนื่องจากขาดคุณสมบัติการเป็นเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ มาตรา ๔ ระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๔ และระเบียบ คปก.ว่าด้วยการให้เกษตรกร และสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๑๑ (๓) ข และ คปจ.เชียงใหม่ ได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๗ ให้สิ้นสิทธิฯ และให้นางระเบียบหรือหทัยชนมฯ พร้อมบริวารออกจากที่ดินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่คำสั่งมีผลใช้บังคับ

ในการพิจารณาของ คปจ.เชียงใหม่ มีมูลเหตุจากกรณี ส.ป.ก. แจ้งให้จังหวัดเชียงใหม่ ตรวจสอบคุณสมบัติผู้ได้รับเอกสาร ส.ป.ก.๔-๐๑ ในพื้นที่ที่ได้รับหนังสือร้องเรียนจากราษฎร ซึ่ง ส.ป.ก. เชียงใหม่ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว พบว่านางระเบียบหรือหทัยชนมฯ ผู้ได้รับเอกสาร ส.ป.ก.๔-๐๑ มีอาชีพค้าวัสดุก่อสร้างในนามห้างหุ้นส่วนจำกัดระเบียบพาณิชย์ โดยเป็นหุ้นส่วนและผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าว มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ ๑๐๙/๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ทะเบียนเลขที่ หจ.ชม. ๓๓๖๓ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ จึงเป็นผู้เข้าขายอยู่ในเกณฑ์ที่พิจารณาสั่งให้สิ้นสิทธิเพราะขาดคุณสมบัติ ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๓. นางระเบียบหรือหทัยชนมฯ มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๗ ยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่ง คปจ.เชียงใหม่ ที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๗ และ ส.ป.ก.เชียงใหม่ รับคำอุทธรณ์ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ซึ่งได้อุทธรณ์โต้แย้งดังนี้

๓.๑ นายสุวิทย์ ศิริไกรวัฒนาวงศ์ (สามี) นายสวัสดิ์ วรรณศรี และนายเยื้อง แสงดี ซื้อที่ดินบริเวณดังกล่าวจากนายบุญส่ง ทาดัน เมื่อปี ๒๕๓๔ เนื้อที่ประมาณ ๒๑-๐-๙๕ ไร่ ในราคา ๑๔๐,๐๐๐ บาท ต่อมาวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๗ นายสวัสดิ์ วรรณศรี ได้สำรวจและรังวัดแบ่งแยกที่ดินให้หุ้นส่วนที่ซื้อร่วมกัน และ ส.ป.ก. ได้ออกเอกสาร ส.ป.ก.๔-๐๑ ให้เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕ ตนได้ที่ดินแปลงดังกล่าวมาก่อนที่ทางราชการได้ประกาศเขต ปฏิรูปที่ดิน เมื่อปี ๒๕๓๗ และปี ๒๕๔๐

๓.๒ ที่ดินแปลงดังกล่าวมีสภาพแห้งแล้งมาก ทำเกษตรกรรมได้รายได้ไม่เพียงพอ กับค่าใช้จ่าย จึงประกอบอาชีพค้าขายด้วยในเวลาเดียวกัน

๔. คณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ มีมติให้ยกอุทธรณ์ เนื่องจากขาดคุณสมบัติการเป็นเกษตรกร ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน จากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๑ (๓) ต่อมา คปก.ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ มีมติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อพิจารณา ก่อนนำเสนอ คปก. พิจารณา

๕. คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ ในที่ดิน ในเขตปฏิรูปที่ดินพิจารณาคำอุทธรณ์ของนางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ ในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่ประชุมมีมติให้ฝ่ายเลขานุการตรวจสอบข้อมูลปัจจุบันและนำเสนอพิจารณาอีกครั้ง

๖. ส.ป.ก. โดย ส.ป.ก.เชียงใหม่ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ดังนี้

๖.๑ บันทึกล้อยคำพยานบุคคล ๒ ราย

- นายบุญส่ง ทาตัน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งปี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ตามบันทึกล้อยคำฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ให้ล้อยคำว่าการระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ คงเป็นผู้ถือครองที่ดิน ไม่ได้ขายให้ใคร ไม่ได้ทำประโยชน์ที่ดิน สภาพพื้นที่แปลงที่ดินค่อนข้างรกด้วยวัชพืช

- นายสมาน คลื่นไทย เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง ตามบันทึกล้อยคำฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ให้ล้อยคำว่าการระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ เข้ามาทำประโยชน์ที่ดิน แปลงดังกล่าว และที่ดินไม่มีการขายให้ผู้ใด

๖.๒ ตรวจสอบเอกสารจากสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่ พบข้อมูลนางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ ในนิติบุคคล ดังนี้

๖.๒.๑ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ระเบียบก่อสร้าง ทะเบียนเลขที่ ๐๕๐๓๕๓๕๐๐๓๘๒๘ จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๕ โดยนางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ เป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการ สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ ๑๒๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และได้จดทะเบียนเลิกห้างแล้ว เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๖ จดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗

๖.๒.๒ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ลำพูนมาวิน ทะเบียนเลขที่ ๐๕๑๓๕๓๕๐๐๐๒๘๑ จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๔ โดยนางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ เป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการ สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ ๕๔๖ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน และได้จดทะเบียนเลิกห้างแล้ว เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๐ แต่ยังไม่ได้จดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี

๖.๒.๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ระเบียบพานิช ทะเบียนเลขที่ ๐๕๐๓๕๓๕๐๐๐๙๗๗ (เดิมเลขที่ ชม.๓๓๖๓) จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยนางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ เป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการ สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ ๑๐๙/๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

๖.๓ ตรวจสอบสภาพพื้นที่แปลงที่ดินทั้งห้าแปลง ปรากฏว่าปัจจุบันไม่มีสภาพการทำประโยชน์

ระเบียบและกฎหมาย

๑. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒

มาตรา ๔ “ เกษตรกร” หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และให้หมายความรวมถึงบุคคลผู้ยากจนหรือผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรมหรือผู้เป็นบุตรของเกษตรกรบรรดาซึ่งไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเองและประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาด้วย

มาตรา ๓๐ บรรดาที่ดินหรือสิ่งหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มาให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) จำนวนที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งประกอบเกษตรกรรมอย่างอื่นนอกจากเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตาม (๒)

๒. ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามหนังสือที่ นร ๐๐๖๑/๙๓ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๘ วางหลักไว้ดังนี้

(๑) ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ผู้ที่เป็นเกษตรกรอยู่แล้วตามความเป็นจริง และใช้เวลาส่วนใหญ่ในอาชีพเกษตรกรรมมิใช่อาชีพอื่น ซึ่งเกษตรกรประเภทนี้กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าต้องเป็นเกษตรกรผู้ยากจนแต่อย่างใด

(๒) ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ผู้ที่ยังไม่เป็นเกษตรกร แต่ประสงค์จะเป็นเกษตรกร และมาขอรับการจัด ซึ่งเกษตรกรประเภทนี้จะต้องเป็นผู้ยากจน หรือผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม หรือผู้เป็นบุตรของเกษตรกร และบุคคลดังกล่าวต้องไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๓. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕

ข้อ ๔. ในระเบียบนี้

“เกษตรกร” หมายความว่า

(๑) ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยพิจารณาจากการใช้เวลาส่วนใหญ่ในรอบปีเพื่อประกอบเกษตรกรรมแห่งท้องถิ่นนั้น

(๒) ผู้ยากจน ผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม และผู้เป็นบุตรของเกษตรกรที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ข้อ ๖ เกษตรกรผู้ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามข้อ ๕ ได้

ฯลฯ

(๓) เป็นผู้ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนด

๔. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ฎีกาเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

ข้อ ๑๑ วรรคแรก เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรลั่นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก.ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๓) ขาดคุณสมบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ข. เป็นเกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ความเห็น ส.ป.ก.

ส.ป.ก. พิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. จากข้อกฎหมาย ผู้มีสิทธิได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ จะต้องมีความสอดคล้องตามบทนิยามคำว่า “เกษตรกร” ตามมาตรา ๔ โดยแบ่งเกษตรกรเป็น ๒ ประเภท คือ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งต้องไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ และเกษตรกรจะมีสิทธิได้รับการจัดที่ดินต้องเป็นไปตามมาตรา ๓๐ ซึ่งวางหลักไว้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คปก. กำหนดตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕ กล่าวคือ เกษตรกรผู้ที่จะมีสิทธิได้รับการจัดที่ดินได้จะต้องเป็นผู้มีความสอดคล้องตามข้อ ๖ ของระเบียบดังกล่าว และเกษตรกรผู้ได้รับคัดเลือกให้ได้รับที่ดินในการจัดจะเป็นผู้ถือครองที่ดินของรัฐอยู่แล้วก็ได้ หากผู้ได้รับการจัดที่ดินของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมขาดคุณสมบัติตามกฎหมายดังกล่าว คปจ.ย่อมมีอำนาจสั่งให้คืนสิทธิได้ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๑

๒. กระบวนการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งให้คืนสิทธิรายนางระเบียบหรือหทัยชนมฯ เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๓. พยานหลักฐานสามารถรับฟังได้ว่า ขณะที่ คปจ.เชียงใหม่ มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๕ คัดเลือกให้นางระเบียบหรือหทัยชนมฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแปลงที่ ๔,๘,๑๑,๑๔ และ ๑๖ กลุ่มที่ ๗๐ เนื้อที่ประมาณ ๙-๒-๘๐ ไร่ ซึ่งที่ดินทั้งห้าแปลงตั้งอยู่ตำบลทุ่งปี่ อำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่ นางระเบียบหรือหทัยชนมฯ ได้ประกอบอาชีพอื่น โดยเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ระเบียบพานิช เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และห้างหุ้นส่วนจำกัด ระเบียบก่อสร้าง เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๕ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕ เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งการที่ คปจ.เชียงใหม่ มีมติคัดเลือกดังกล่าว ถือเป็น

คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบ เหตุเพราะนางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ ขาดคุณสมบัติการเป็นเกษตรกร โดยไม่ได้เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก กล่าวคือ ไม่ได้เป็นเกษตรกรอยู่แล้วตามความเป็นจริง และใช้เวลาส่วนใหญ่ในอาชีพอื่นไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรม จึงไม่ได้เป็นเกษตรกรตามพระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ มาตรา ๔ และ มาตรา ๓๐ ประกอบกับระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๖

ดังนั้น เมื่อ คปจ.เชียงใหม่ มีมติคัดเลือกนางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ โดยสำคัญผิด ในข้อเท็จจริงว่าเป็นเกษตรกร กรณีนี้ คปจ.เชียงใหม่ มีอำนาจที่จะสั่งให้นางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ สิ้นสิทธิในที่ดินทั้งห้าแปลงดังกล่าวได้ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๑

๔. เห็นควรวินิจฉัยยืนตามมติ คปจ.เชียงใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ ให้นางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ สิ้นสิทธิในที่ดินทั้งห้าแปลงดังกล่าว

ประเด็นที่เสนอให้พิจารณา

พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ของนางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ

มติคณะอนุกรรมการ

ยืนตามมติ คปจ.เชียงใหม่ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๗ ที่มีมติให้นางระเบียบหรือหทัยชนม์ฯ สิ้นสิทธิในที่ดินทั้งห้าแปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๙-๒-๘๐ ไร่ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มูลเหตุเนื่องจากขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ มาตรา ๔ ระเบียบ คปก. ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๔ และระเบียบ คปก.ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับ ที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๑๑ (๓) ข

เรื่องที่ ๓.๖ นายบัญญัติ และ นายชำนาญ แจะซ้าย อุทธรณ์คำสั่ง คปจ.ชุมพร ที่สั่งให้สิ้นสิทธิ การเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ข้อเท็จจริง

๑. นายบัญญัติ แจะซ้าย อายุ ๕๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๓๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินโครงการป่ารับรอง- สลุย ตามมติ คปจ.ชุมพร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ตำแหน่ง ที่ดินแปลงที่ ๑๓ กลุ่มที่ ๑๓๑ เนื้อที่ประมาณ ๒๐-๐-๐๐ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๗ (บ้านดวงดี)

ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร ตามหลักฐานหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑) เลขที่ ๑๑๖๓ เล่ม ๑๒ หน้า ๖๓ ออกให้เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๓

๒. นายชำนาญ และชาย อายุ ๕๒ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๔๗ หมู่ที่ ๘ ตำบลนากระตาม อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินโครงการป่ารับรอง-สลุย ตามมติ คปจ.ชุมพร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ตำแหน่งที่ดินแปลงที่ ๑๔ กลุ่มที่ ๑๓๑ เนื้อที่ประมาณ ๑๓ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๗ (บ้านดวงดี) ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร ตามหลักฐานหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.๔-๐๑) เลขที่ ๑๑๖๔ เล่ม ๑๒ หน้า ๖๔ ออกให้เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๓

๓. ที่ดินทั้ง ๒ แปลง ตามข้อ ๑ และข้อ ๒ เดิมนายสมพร เรืองแดง เป็นผู้ถือครองที่ดินอยู่ประมาณ ๕๗ ไร่ ซึ่งเกินสิทธิตามที่ คปจ.ชุมพร มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๓๑ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๑ กำหนดขนาดการถือครองครอบครัวละไม่เกิน ๒๕ ไร่ จึงแบ่งแยกที่ดินออกเป็น ๓ ส่วน ส่วนแรกนายสมพรฯ ยื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ด้วยตนเอง ส่วนที่สองและสามได้กระจายสิทธิให้หลาน ๒ คน คือ นายบัญญัติฯ ๒๐-๐-๐๐ ไร่ และนายชำนาญฯ ๑๓-๐-๐๐ ไร่ เนื่องจากบุตร ๓ คนมีอายุไม่ครบ ๒๐ ปี แต่นายสมพรฯ ยังคงเป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินทั้งหมด ต่อมาวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ นายสมพรฯ ได้ถึงแก่ความตายด้วยโรคมะเร็ง นายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ จะเข้าไปทำประโยชน์ด้วยตนเอง จึงเกิดปัญหาพิพาทกับทายาทของนายสมพรฯ

๔. คปจ.ชุมพร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ มีมติให้นายบัญญัติฯ สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบ แปลงที่ ๑๓ กลุ่มที่ ๑๓๑ เนื้อที่ประมาณ ๒๐-๐-๐๐ ไร่ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร และนายชำนาญฯ สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบ แปลงที่ ๑๔ กลุ่มที่ ๑๓๑ เนื้อที่ประมาณ ๑๓-๐-๐๐ ไร่ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร เนื่องจากเป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑)

ในการพิจารณาของ คปจ.ชุมพร ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากผลการตรวจสอบของ ส.ป.ก.ชุมพร ซึ่งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ พบว่าที่ดินทั้งสองแปลงปลูกยางพารา อายุประมาณ ๓-๔ ปี และปลูกปาล์มอายุประมาณ ๓-๔ ปี และได้สอบถามเกษตรกรแปลงข้างเคียง ๑๓ ราย และผู้ปกครองท้องที่ ได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ที่ดินบริเวณดังกล่าวทั้งหมด นายสมพรฯ และครอบครัวเป็นผู้ลงทุนเพื่อประกอบเกษตรกรรม ไม่มีบุคคลใดพบเห็นนายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ เป็นผู้ทำประโยชน์ในที่ดินทั้งสองแปลง ส.ป.ก.ชุมพร จึงเห็นว่า นายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ ไม่ได้เป็นผู้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน และไม่ได้เป็นผู้ลงทุนเพื่อประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองมาตั้งแต่ต้น จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑)

๕. ส.ป.ก.ชุมพร ได้มีหนังสือ ที่ ขพ ๐๐๑๔/๘๘๗ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๔ และหนังสือ ที่ ขพ ๐๐๑๔/๘๘๘ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๔ แจ้งให้นายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ ได้รับทราบมติ คปจ.ชุมพร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ และคำสั่ง คปจ.ชุมพร ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ และที่ ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๔ ที่มีคำสั่งให้เกษตรกรทั้งสองรายสละสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการจัด

๖. นายบัญญัติฯ ได้ยื่นอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๗ โดยได้อุทธรณ์โต้แย้งว่า ตนได้ทำประโยชน์ในที่ดินเป็นครั้งคราว และเนื่องจากไม่มีทุน จึงได้มอบให้นายสมพรฯ ดำเนินการให้บุคคลอื่นเช่าที่ดินปลูกสัปรด ๕ ปี และให้ผู้เช่าปลูกยางพาราและปลูกปาล์ม หลังจากนั้นตนจึงจะเก็บเกี่ยวผลผลิตต่อไป และอ้างว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินตลอดมา จึงขอให้ คปก. ยกเลิกคำสั่ง คปจ.ชุมพร ที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๔

๗. นายชำนาญฯ ได้ยื่นอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๗ โดยได้อุทธรณ์โต้แย้งว่า ตนได้ทำประโยชน์ในที่ดินเป็นครั้งคราว และเนื่องจากไม่มีทุน จึงได้มอบให้นายสมพรฯ ดำเนินการให้บุคคลอื่นเช่าที่ดินปลูกสัปรด ๕ ปี และให้ผู้เช่าปลูกยางพาราและปลูกปาล์ม หลังจากนั้นตนจึงจะเก็บเกี่ยวผลผลิตต่อไป และอ้างว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินตลอดมา จึงขอให้ คปก. ยกเลิกคำสั่ง คปจ.ชุมพร ที่ ๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๔

๘. คณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ได้พิจารณารับอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ทั้งสองรายและมีมติให้ยกอุทธรณ์เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๐ ข้อ ๗(๑) และข้อ ๑๑(๔) โดยไม่ทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการจัดและไม่ปฏิบัติตามคำเตือน ต่อมา คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ มีมติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อพิจารณาก่อนนำเสนอ คปก. พิจารณา

๙. คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ มีมติให้ฝ่ายเลขานุการหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมให้ข้อมูลเป็นเหตุผลการรับข้อเท็จจริงและนำเสนอเพื่อพิจารณาใหม่

๑๐. ส.ป.ก. ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑๐.๑ จากบันทึกถ้อยคำพยานบุคคล ๓ ราย

-นางสายใจ เจริญทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗ ตำบลสองพี่น้อง ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ให้ถ้อยคำฯ ที่ดินทั้งสองแปลงปัจจุบันปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา เนื้อที่ประมาณ ๒๘ ไร่ มีนายวันชัย เรืองแดง เป็นผู้ทำประโยชน์ ส่วนอีก ๕-๐-๐๐ ไร่ได้กันเป็นที่สาธารณะของหมู่บ้าน (สนามกีฬาของหมู่บ้าน) และไม่เคยพบเห็นนายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๕ ถึงปัจจุบัน

-นางสาวพวงเพชร เสาสาย เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ให้ถ้อยคำว่า ตนได้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ดินทั้งสองแปลงผู้ทำประโยชน์ คือ นายวันชัยฯ และครอบครัว โดยปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา ไม่เคยรู้จักและพบเห็นนายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

-นายถวัลย์ อวยชัย เจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง ตามบันทึกถ้อยคำฉบับลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ให้ถ้อยคำว่า ตนได้เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่มาประมาณ ๑๗ ปีแล้ว และรู้เห็นการทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าว ที่ดินทั้งสองแปลง ผู้ทำประโยชน์คือ นายวันชัยฯ และครอบครัว โดยปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา ไม่เคยรู้จักและพบเห็นนายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

๑๐.๒ จากเอกสารตามหนังสือ ส.ป.ก.ชุมพร ที่ ขพ ๐๐๑๔/๔๑๑ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๔ รายงานผลการตรวจสอบว่า เมื่อ ส.ป.ก.ชุมพร ได้มีหนังสือ ที่ ขพ ๐๐๑๔/๑๖๐ และที่ ขพ ๐๐๑๔/๑๖๑ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เตือนให้นายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ปรากฏว่า เมื่อบุคคลทั้งสองได้รับหนังสือเตือนแล้ว ได้นำต้นปาล์มไปปลูกแซมในที่ดินดังกล่าวซึ่งได้ปลูกยางพาราไว้เต็มพื้นที่

ระเบียบและกฎหมาย

๑. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย มาตรการ ข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก. ตลอดจนการควบคุมการบริหารงานของ ส.ป.ก. รวมทั้งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตลอดจนแบบสัญญาเช่าและเช่าซื้อที่จะทำกับเกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน

๒. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕

ข้อ ๕ เมื่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเสนอให้ดำเนินการจัดเกษตรกรเข้าอยู่อาศัยหรือเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมท้องที่ใด ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด แห่งท้องที่นั้น ประกาศให้เกษตรกรในท้องที่ดังกล่าวยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์.....

๓. ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

ข้อ ๗ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับมอบที่ดินให้เข้าทำประโยชน์ ในที่ดิน มีหน้าที่ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองเต็มความสามารถและไม่นำที่ดินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้บุคคลอื่นไม่ว่าจะโดยการขาย ให้เช่า หรือเข้าทำประโยชน์ หรือ โดยพฤติกรรมใดๆ ที่แสดงให้เห็นในลักษณะนั้น

ข้อ ๘ หากเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรกระทำการฝ่าฝืนข้อ ๗ ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัด มีหนังสือเตือนให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรระงับการกระทำหรือปฏิบัติ ให้ถูกต้องหรือทำให้ที่ดินกลับสู่สภาพเดิมภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้นั้นยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ ต่อไป

ข้อ ๑๑ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสละสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก.ในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๔) ไม่ปฏิบัติตามความในข้อ ๗ และไม่ปฏิบัติตามคำเตือนในข้อ ๘

๔. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๗

มาตรา ๔๙ เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนคำสั่งทางปกครองได้ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ ไม่ว่าจะพ้นขั้นตอนการกำหนดให้อุทธรณ์หรือให้โต้แย้งตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมาแล้วหรือไม่

การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่มีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์ต้องกระทำภายในเก้าสิบวันนับแต่รู้ถึงเหตุที่จะให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้น เว้นแต่คำสั่งทางปกครองจะได้ทำขึ้นเพราะการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งหรือการข่มขู่หรือการชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีขอบด้วยกฎหมาย

ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก.พิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. คปจ.ชุมพร มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ คัดเลือกเกษตรกรรายนายบุญยิตา เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแปลงที่ ๑๓ กลุ่มที่ ๑๓๑ เนื้อที่ประมาณ ๒๐-๐-๐๐ ไร่ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร และรายนายชำนาญฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน แปลงที่ ๑๔ กลุ่มที่ ๑๓๑ เนื้อที่ประมาณ ๑๓-๐-๐๐ ไร่ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร โดยอาศัยระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๓๕

ข้อ ๑๙(๗) ซึ่งนายสมพรฯ ผู้ถือครองเดิม ได้แสดงเจตนาขอลดขนาดการถือครองที่ดินตามที่กฎหมายกำหนด และนายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ ได้แสดงเจตนาขอรับการพิจารณาคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว แต่จากข้อเท็จจริงและหลักฐานที่ปรากฏ รับฟังได้ว่านายสมพรฯ ไม่ประสงค์จะสละสิทธิการถือครองที่ดินจริงตามที่ได้แสดงเจตนาขอลดขนาดการถือครองไว้ เห็นว่า พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งหาก คปจ.ชุมพร ทราบขณะพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินก็จะไม่อนุญาตให้นายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าว และเมื่อ คปจ.ชุมพร ได้ทราบถึงเหตุแห่งการเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตลอดจนข้อเท็จจริงทั้งปวงที่ใช้ประกอบในการตัดสินใจใช้ดุลพินิจแล้ว แต่ไม่ได้พิจารณาเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ดังนั้น นายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ จึงยังคงเป็นผู้มีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่

๒. จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ รับฟังได้ว่า นายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ ได้ยินยอมให้นายสมพรฯ ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวเรื่อยมาตั้งแต่ต้นจนถึงแก่ความตาย และนายวันชัยฯ ได้ครอบครองต่อเนื่องโดยได้ทำประโยชน์ในที่ดินต่อจากนายสมพรฯ ผู้เป็นบิดา จึงเห็นว่านายวันชัยฯ เข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวในฐานะบริวารของนายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ

๓. เมื่อพิจารณามติ คปจ.ชุมพร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ที่มีมติให้เกษตรกรรายนายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว นั้น เห็นว่า คปจ.ชุมพร ได้พิจารณาไปโดยไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ (๔) ที่วางหลักไว้ว่า เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรสิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก. ในกรณีที่ ไม่ปฏิบัติตามความในข้อ ๗ กล่าวคือ ต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองเต็มความสามารถ และไม่นำที่ดินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้บุคคลอื่นไม่ว่าจะโดยการขาย ให้เช่า หรือเข้าทำประโยชน์ หรือโดยพฤติกรรมใดๆ ที่แสดงให้เห็นในลักษณะนั้น และไม่ปฏิบัติตามคำเตือนในข้อ ๘ กล่าวคือ ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือเตือนให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรละเว้นการกระทำหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือทำให้ที่ดินกลับสู่สภาพเดิม ภายในระยะเวลาที่กำหนดถ้าผู้นั้นยังคงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ ต่อไป ซึ่งจากข้อเท็จจริง ปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร ได้มีหนังสือเตือนให้เกษตรกรรายนายบัญญัติฯ และนายชำนาญฯ ปฏิบัติตามระเบียบแล้ว ปรากฏว่าบุคคลทั้งสองได้ปฏิบัติตามคำเตือน โดยนำต้นปาล์มไปปลูกแซมในที่ดินที่ได้รับการจัด แต่ คปจ.ชุมพร ไม่ได้นำข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในประเด็นดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาเพื่อสั่งให้สิ้นสิทธิ ดังนั้น จึงเห็นว่ามติของ คปจ.ชุมพร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ที่สั่งให้เกษตรกรทั้งสองรายสิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้นไม่ชอบ

๔. เห็นควรให้ คปจ.ชุมพร พิจารณาทบทวนมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เพื่อเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่สั่งให้เกษตรกรทั้งสองรายสละสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน เนื่องจากกระบวนการพิจารณาทางปกครองของ คปจ.ชุมพร ไม่เป็นไปตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ (๔)

ประเด็นที่เสนอให้พิจารณา

พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้สละสิทธิฯ ของนายบุญยี่ดา และนายชำนาญฯ

ความเห็นคณะกรรมการ

ประธาน : ข้อเท็จจริงตามบันทึกผู้ทำประโยชน์ในที่ดินเป็นนายวันชัยฯ และครอบครัว นายวันชัยฯ คือใคร

ฝ่ายเลขานุการ : นายวันชัยฯ เป็นลูกของนายสมพรฯ เป็นผู้ทำประโยชน์และปลูกที่อยู่อาศัยในที่ดินแปลงนี้

ประธาน : มีประเด็นว่า กรณีนายสมพรฯ ซึ่งจะกระจายสิทธิให้กับลูกๆ แต่ลูกยังอายุไม่ครบ ๒๐ ปี จึงได้กระจายสิทธิให้กับหลาน ๒ คน โดยใส่ชื่อไว้แทนลูกของนายสมพรฯ แต่หลานซึ่งได้รับสิทธิไม่ได้เข้าทำประโยชน์แต่อย่างใด แต่ผู้ที่เข้าทำประโยชน์ที่แท้จริงเป็นลูกของนายสมพรฯ เมื่อ คปจ.ชุมพร ได้ตัดสิทธิหลาน เนื่องจากไม่ได้ทำประโยชน์ ความจริงผู้ทำประโยชน์เป็นลูกนายสมพรฯ อีกทั้งบุคคลแปลงข้างเคียงก็ยืนยันว่าหลานไม่ได้เข้าทำประโยชน์ แต่ตามหลักเกณฑ์การสั่งให้สละสิทธิจะต้องมีการเตือน ดังนั้น เห็นว่ากรณีดังกล่าวข้อเท็จจริงที่ปรากฏเป็นการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งเจ้าของที่แท้จริงคือนายสมพรฯ และผู้ที่ทำประโยชน์ยังคงเป็นบุตรของนายสมพรฯ ฉะนั้น ประเด็นที่จะเตือนให้หลานเข้าทำประโยชน์นั้นถือเป็นการเข้ารับรองสิทธิของผู้ได้รับสิทธิที่ได้มาโดยไม่ถูกต้อง ซึ่งหากทางฝ่ายเลขานุการมีความเห็นแย้ง คปจ. ชุมพร เห็นว่ากรณีดังกล่าวต้องมีการเตือนโดยให้ผู้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ ซึ่งมีลูกของนายสมพรฯ ทำประโยชน์ในแปลงที่ดินอยู่นั้นต้องเกิดการทะเลาะวิวาทกันได้ ประเด็นดังกล่าวจึงควรพิจารณาให้รอบคอบ และเห็นว่าเป็นการได้รับสิทธิมาโดยหลีกเลี่ยงกฎหมาย ควรตรวจสอบการได้รับสิทธิว่าเป็นการอำพรางหรือไม่ ก่อนที่จะเสนอ คปก. พิจารณา

ฝ่ายเลขานุการ : มีข้อสังเกตว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระบวนการจัดที่ดินคล้ายกับวาระที่ ๓.๓ แต่ผลการพิจารณาแตกต่างกัน วาระที่ ๓.๓ ให้ยกคำสั่ง คปจ. เพราะกระบวนการพิจารณาทางปกครอง ไม่มีการเตือน

ผอ. สจก. : ถ้าพิจารณาข้อเท็จจริงก็ดูคล้ายกับกรณีรายนายสำเนาฯ แต่หากพิจารณาในรายละเอียดแล้วในรายของนายบุญยี่ดา และนายชำนาญฯ ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเกี่ยวกับเจตนาอำพรางที่จะไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ กล่าวคือ เจตนาจะเก็บที่ดินไว้ให้ลูกแต่ลูกยังไม่บรรลุนิติภาวะ จึงนำชื่อหลานใส่ไว้แทน แต่กรณีของนายสำเนาฯ เป็นกระบวนการจัดที่ดินที่จะต้อง

ลดขนาดการถือครองที่ดินตามที่กฎหมายกำหนดไว้จึงจะกระจายสิทธิให้ การที่จะสืบว่ามีเจตนาอำพรางหรือไม่นั้นถือเป็นเรื่องที่ยาก ทั้งนี้ ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อได้พิจารณาถึงคุณสมบัติและได้จัดที่ดินให้บุคคลใดไปแล้วนั้น ย่อมถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ได้สิทธิจากการจัดที่ดิน ฉะนั้นแล้ว การที่จะไปกล่าวหาว่าบุคคลนั้นไม่มีสิทธิในที่ดิน เนื่องจากมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามระเบียบนั้นอาจมีหลักฐานที่น่าอ้างอิงยาก ซึ่งบุคคลนั้นก็อาจอ้างว่าได้รับสิทธิในที่ดินโดยถูกต้อง กรณีดังกล่าวก็อาจนำไปสู่การฟ้องร้องคดีต่อศาลได้ ทั้งนี้ การตรวจสอบสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินภายหลังที่ได้รับสิทธิแล้ว ก็มีกระบวนการตรวจสอบตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงสอดคล้องกับทางที่ผู้ตรวจราชการ ส.ป.ก. ได้กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนการตรวจสอบสิทธิว่าบุคคลดังกล่าวได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินหรือไม่ ซึ่งหากไม่มีการเข้าทำประโยชน์หรือกระทำผิดตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ก็จะมีกระบวนการสั่งให้คืนสิทธิควบคุมอยู่แล้ว

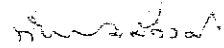
ประธาน : ความเห็นดังกล่าวเป็นเหตุผลที่ดี ส่วนรายนายสำเนาฯ ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏชัดเจนว่าเป็นการอำพรางก็ให้เป็นไปตามที่มีมติไว้ แต่ในรายของจังหวัดชุมพรอาจจะเกิดปัญหาตามมาได้หากจะมีมติให้คืนสิทธิ ซึ่งเขาอาจอ้างสิทธิว่าได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมาโดยถูกต้องได้ ดังนั้น ในเบื้องต้นควรให้จังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน หากเห็นว่าเป็นการอำพรางที่ชัดเจนก็สั่งให้คืนสิทธิตามกระบวนการที่กำหนดไว้ต่อไป

มติคณะอนุกรรมการ

ให้ ส.ป.ก. จังหวัด ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการจัดที่ดินว่าเป็นไปตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ และนำเสนอ คปจ.ชุมพร พิจารณา ทบทวนมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงเป็นนิติกรรมอำพรางซึ่งมีการหลีกเลี่ยงที่จะไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบดังกล่าว

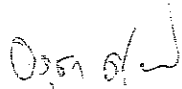
ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่นๆ
- ไม่มี -

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ น.

(นางพิชิตน์ นวนวงศ์)

ผอ.สำนักงานจัดการแข่งขันและสารบบที่ดิน
ปฏิบัติหน้าที่ ผอ.สำนักงานกฎหมาย
อนุกรรมการและเลขานุการ

(นางอรุษา สุภมาตร์)

ผอ.กลุ่มอนุญาตและตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินภาคเหนือ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นายจำเริญ จิตนนต์)

นิติกร

ผู้ตรวจรายงานการประชุม